Motto: 100,000 Rdlr. er „tegnet“,
225,000 Rdlr. er „dækket“.
Alberti.

Henblik paa og mit Forhold til:

de albertiske Fabriker

samt til deres forhenværende Directeur

Carl Alberti,

cand. pharmaciæ,

og til hans Fader:

Kongelig Lands-Over-, samt Hof- og Stadsretsprocurator

C. C. Alberti,

Formand for „den sjællandske Bondestands Sparekasse“, Folkethingsmand, etc. etc.,

hvorved jeg blev paaført et Tab af c. 32,000 Kr.

ved

H. L. Emilius Olsen,
Dyrlæge i Kjøbenhavn.

Andet rettede og forøgede Oplag med:

1) Et Bidrag til Fabrikernes Historie af Carl Alberti, dateret Buenos Ayres den 10de Juni 1876.
2) Min motiverede Udmeldelse som Tillidsmand for „Den sjællandske Bondestands Sparekasse“.
3) Alberti senior har anlagt Injurieproces imod mig.

Priis: 60 Øre.

Kjøbenhavn.

I Commission hos Bog- og Papirhandler Th. E. Thomsen,
(Nørrebrogade Nr. 16.)

1876.

Louis Kleins Bogtrykkeri.

Forord.

Læseren vil spørge, hvorledes kunde Dyrlæge Olsen dog ogsaa være saa uforsigtig, at indlade sig med Alberti junior saameget, at han kunde faae Leilighed til at bedrage ham for c. 30,000 Kr., da vil Svaret øieblikkelig være det: at det var den næsten ubegrændsede Tillid jeg havde til Overretsprocurator Alberti, som jeg for endeel derved lod overgaa paa Sønnen, uden at jeg kjendte ham, hvem (Alberti senior) jeg i mange Aar og paa forskjellige Maader havde staaet i Forretningsforbindelse med, der gjorde, at det kunde skee, idet jeg i Forretningslivet aldrig havde erfaret andet om ham, end hvad der var særdeles hæderligt og godt, navnlig Præsition og Punktlighed, en Tillid, der var saa stor, at jeg paa den Tid saae op til ham med en saadan Agtelse og Ærefrygt, at jeg ansaae ham som værdig til engang at indtage en Plads i Kongens Raad.

At jeg har staaet i Forretningsforbindelse med Overretsprocurator Alberti vil blandt andet erfares af nedenstaaende Attestation:

„Paa dertil given Anledning bevidner jeg herved, at Hr. Dyrlæge Emilius Olsen paa Olsborg ved Kallundborg uafbrudt har bestyret den sjællandske Bondestands Sparekasses Forretninger som min Fuldmægtig i Arts og Skippinge og en Deel af Løve Herreder fra Sparekassens Begyndelse i 1857 baade i Henseende til Ind- og Udbetalinger og til Panters og Selvskyldnercautionisters Bedømmelse. — Hr. Olsen har i hele dette Tidsrum udført disse Forretninger nøiagtig, hurtig og paalidelig, saa at Sparekassen ikke blot intet Tab har havt, ja ikke engang en Restancefordring i

de nævnte Egne, men hans Regnskaber have altid været fuldstændige og feilfrie, og Sparekassen har været saa vel tjent med hans Bistand, at jeg har foretrukket at beholde ham istedetfor at antage en mangeaarig øvet juridisk Forretningsmand, som ifjor tilbød Sparekassen sin Tjeneste.

Kjøbenhavn, den 3die November 1865.

C. Alberti,
Overretsprocurator og Formand
for ovennævnte Sparekasse."

Denne Function varetog jeg, Emilius Olsen, i 11 Aar.

Jeg erkjender nu i dyb Ydmygelse, at jeg staaer som en Forbryder, ved at have udvist denne Tillid, imod den der, som Hustru, staaer ved min Side, imod de Individer og Institutioner, jeg ellers mulig, efter min Død, kunde have efterladt Noget, og imod mig selv, — men den eneste Trøst jeg har tilbage, det er den, at denne Forbrydelse, der bestod i den meget store Tillid jeg havde til de nævnte Vedkommende, der har straffet sig saa haardt, — dog ikke er saa stor som de Forbrydelser Alberti junior, hans Haandlangere, Redskaber og Hælere have gjort sig skyldige i.

Kjøbenhavn i April 1876.

Emilius Olsen.

Gjennemseet, rettet og forøget i October 1876

af

Forfatteren.

I Aaret 1873 foretog Cand. pharm. Carl Alberti, en Søn af Overretsprocurator Alberti i Kjøbenhavn, sig at anlægge de saakaldte „Alberti's Svovlsyrefabriker" paa Kastrup Nordmark paa Amager — og, som det i Begyndelsen hed sig, for egen Regning, deels ved Hjælp af engelske Kapitaler og deels ved Summer han erholdt til at disponere over fra hans Fader og endelig for Beløb, som han sagde selv at være i Besiddelse af. Fabrikerne reiste sig meget hurtigt — og som det siges skulle de være de meest storartede i sit Slags i det nordlige Europa, naar undtages England, — og er deres Indretning vistnok i det Hele godt svarende til Hensigten, naar Foretagendet ledes med Forstand, Orden og god Oeconomi, — og forsaavidt, der kan skaffes Anvendelse for den producerede Svovlsyre. Men inden Fabrikerne vare fuldt færdige tog Alberti junior den Bestemmelse, at forandre Anlæget til et Actieforetagende, — mulig af Hensyn til, at det til Fuldførelsen skortede paa Penge, hvorpaa det fra Begyndelsen af ikke synes at have manglet. Mulig, at een eller flere af de Kilder, hvoraf den unge Alberti hidtil havde øst, enten bleve tomme eller Ledningerne fra samme bleve stoppede. Nok er det, engelske Kapitaler hørtes der ikke videre Tale om, — og om der i Virkelighed nogensinde har været noget stort derom, eller at det kun var Blændværk, veed jeg ikke[1]). I de kjøbenhavnske Dagblade blev der udbudt til Actietegning den 9de, 10de og 11te December 1873, idet det hed sig, at af de 325,000 Rdlr., som skulde tegnes i Actier, alt forinden var tegnet for 100,000 Rdlr. Af disse skulle 25,000 Rdlr., foruden 100,000 Rdlr., der skulle optages som Prioritetslaan, anvendes til Driftscapital og til hvad nærmere dermed kunde staa i Forbindelse, —

[1]) Der var i Virkelighed intet sandt deri.

hvorimod de 300,000 Rdlr.[1]) skulle være som en Godtgjørelse til Alberti for Fabrikerne, der for denne Sum skulle leveres i complet Stand. Denne Actietegning foregik foruden i Industribanken tillige paa Overretsprocurator Alberti's Contoir i Kjøbenhavn. Resultatet af denne Actietegning var, at der i det Hele kun blev tegnet for c. 50,000 Rdlr., — og uden Hensyntagen til dette ringe Beløb kundgjorde Alberti junior den 12te December, altsaa Dagen efter, offentlig, at Tegningen var sluttet, „idet det udbudte Beløb er dækket", — men det skete kun ved, at han selv maatte overtage c. 275,000 Rdlr., uanseet, som han har vidnet for mig skriftlig den 17de Marts 1875, at han ingen Capitaler havde af Betydenhed, da han paabegyndte Anlæget af Fabrikerne. Jeg bemærker udtrykkelig, at de angivne Talstørrelser ikke støtte sig paa Undersøgelser, som jeg har anstillet, men at de referere sig til de sagkyndige Mænds Undersøgelse, som, i Besiddelse af alt det dertil fornødne Materiale, af Retten vare beskikkede til at foretage samme. Den 20de næstefter constitueredes Selskabet paa en Generalforsamling, hvor Love vedtoges, der gav den administrerende Directeur Alberti al for stor Magt, Bestyrelse valgtes, og, hvor det bestemtes, at et Prioritetslaan skulde optages paa 100,000 Rdlr. til Driftsudgifter. Man erindre sig, hvad der er sagt foroven, at Fabrikerne endnu ikke vare færdige, da der blev udbudt til Actietegning, men der blev endog omkalfatret paa det alt Opførte vistnok uden at opnaa stort andet Maal, end forhindre Fabrikernes Drift for den Tid. Til denne Omkalfatring samt til storartede Nybygningers Opførelse af forskjellig Art medgik Driftskapitalen, — saa, at der intet andet var end Gjæld i forskjellige Poster, — et daarligt Fond til at paabegynde den ny og storartede Forretning med.

Det er klart, at heri ligger Spiren til Foretagendets Undergang, hvortil kom, at dette Værk var i Hænderne paa en ung Mand af en meget letsindig Characteer, der istedetfor, — som under knappe og trange Omstændigheder maatte være en uafviselig Nødvendighed, at øve den høieste Grad af Sparsommelighed, derimod viste Flothed og Ødselhed paa mange Omraader. Denne Egenskab er det klart, efter min Overbeviisning, at hans

[1]) Hvorfor han i Henhold til Kjøbecontrakten har qvitteret.

Fader maatte have en nøie Kundskab til, — som maatte have været ham et stærkt Motiv til ikke at lade Etablissementet overgaa som Actieforetagende under Sønnens Auspicium. Trange Omstændigheder og flotte Dispositioner ere incommensurable Størrelser, — som maatte have staaet klart for en saa klog Mand, som Overretsprocurator Alberti! Jeg havde ikke i fjerneste Grad Anelse om Sagens sande Sammenhæng, da Carl Alberti erklærede i Dagspressen: „det udbudte Beløb er dækket“, at derved skulde forstaaes, at han selv overtog et Beløb af Actierne for 275,000 Rdlr., som den der i Virkelighed overfor en saadan Capital kun eiede saare lidet, hvilket efter min Overbeviisning er et ligefremt Bedrageri. Og kan det være andet end Bedrageri, at overtage et Actiebeløb, som man ikke eier Midler til at dække, hvorved den i Sagens sande Sammenhæng uindviede føres bag Lyset, idet han troer, at Tegningen er funderet paa Valuta, og i Tillid hertil bliver Actionair og derved mister sin Capital ved at Foretagendet brister formedelst Mangel paa Pengemidler, som den tiltrædende Actionair troede var tilstede, men istedet derfor forefindes kun et Papir, der er uafsætteligt og derved værdiløst?! Til de c. 50,000 Rd., som vare tegnede, vare formentlig Aspiranter nok, ja, mere end nok og maaskee endda i Form af paatrængende Creditorer; — og, da der til Byggeforetagender var Anvendelse for de 100,000 Rdlr., der kunde optages som Prioritetslaan, — saa blev Intet tilovers til Fabrikernes Drift. Det maatte, efter min Mening, staa aldeles klart for enhver dygtig, hæderlig og samvittighedsfuld Mand, at det Hele som saadan var en forfeilet Speculation, der maatte opgives, idet de Mænd, som havde paabegyndt Foretagendet, maatte bære Tabet, istedetfor at danne et Actieselskab, som kun kunde blive en Grav for alle ny Deeltagere, hvad deres Actiecapital angaar. Aldrig kunde jeg have antaget, at Overretsprocurator Alberti kunde have rakt Haand til et saa farligt Spil, som Dannelsen af et Actieselskab paa et saa falskt og usolidt Grundlag, — da det jo maatte forudsættes, af hver den, som kjender ham for hans grundige Forretningsførelse, at han jo maatte have det allerbedste og allerførste Kjendskab til Actietegningens Udfald, idet den jo foregik paa hans eget Contoir, — han maatte efter min Overbeviisning ikke have givet sit Minde til denne Gjerning,

uden under den ene Betingelse, at han personlig overtog den Deel af Actiecapitalen, der deels ikke var eller kunde blive overtaget af Andre. Alberti senior maatte jo dog i ethvert Tilfælde i Forveien have erkyndiget sig, om der var et eneste sandt Ord i den Frase, hvad der jo ikke i Virkeligheb var, i hans Søns Indbydelse til Actie-tegning, at allerede 100,000 Rdlr. ere tegnede. Jeg beder erindret, at Sønnen endnu paa den Tid boede i Faderens Huus. Overrets-procurator Alberti maatte vide, at alle de Mænd, som indlode sig paa Foretagendet gjorde det i Tillid til ham; — thi, sikkerlig har ikke en Eneste gjort det alene i personlig Tillid til hans Søn. Og kjendte Alberti senior ikke det Sande i dette Forhold?!

Hvorledes skulde man forestille sig andet, end at Alt var reent og klart, naar man tænker sig den Stilling Overretsprocurator Alberti indtager i Samfundet: deels som en af Folkets udkaarede Mænd, — deels som en af Hovedførerne for et mægtigt Parti i Rigsdagen, — deels som den sjællandske Bondestands ypperste Tillidsmand, idet den har lagt Administrationen af 10 à 11 Millioner Kroner[1]) i hans Hænder, — og deels, naar man veed, at han er i Besiddelse af en meget stor privat Formue. Aldrig kunde jeg have kommet paa Tanke om, at en saa fremragende Mand, der ifølge sin Stilling til Sagen maatte være i Besiddelse af det nøieste Overblik over og Kjendskab til den, vilde have til-ladt, at et Foretagende, der indeholdt saameget svindelagtigt i sig, som var fundamenteret med Løgn, som blev næret og opelsket med Falskhed, — skulde blive sat i Scene.

Det er min evidente Overbeviisning, at Overretsprocurator Alberti bærer et saare stort moralsk Ansvar for den indtraadte Katastrophe, hvad angaaer Actionairernes i mange Tilfælde suurt erhvervede Penge, der nu ere tabte for dem. Jeg gaaer videre: han bærer et stort, ja, et meget stort moralsk Ansvar selv lige overfor sin egen Søn, ved, at han ei standsede ham paa hans Veis Vildfarelse ved Dannelsen af dette paa denne Maade dumme Actieforetagende, der gjorde, at Sønnen maatte rømme Land og Rige som en aabenbar Kjæltring, — maatte flygte i Vanære fra Hustru, Fødested og Arne. Ja, denne Mand maa synes at have et meget stort Ansvar paa sig.

---

[1]) Den 31te Marts 1876 var næsten $11\frac{1}{2}$ Million Kroner.

Jeg kan meget godt tænke mig, hvad Overretsprocurator Alberti kan indvende herimod, — og Svaret vil omtrent blive dette: Ja, men jeg troede fuldt og fast paa, at Bondestanden skulde have kommet mig til Undsætning. Havde den gjort det, — og alle Actierne vare blevne solgte, vilde Sagen have forandret sig for en stor Deel, — og jeg er endogsaa Optimist i den Grad, at Foretagendet kunde have bragt noget Udbytte under en dygtig, energisk, paapassende og samvittighedsfuld Administrators Ledelse; men den unge Alberti var sikkerlig ikke den rette Mand, ihvorvel jeg saa villig vil indromme, at han ikke er uden Kundskaber og Begavelse. Jeg troer, at hvis Etablissementet havde med samme Grund havt Navn af: „Tietgen's Svovlsyrefabriker", istedetfor „Alberti's Svovlsyrefabriker", — havde Resultatet blevet et heelt andet. Nu hed det ulykkeligviis Alberti's — og Dommen var ved Actietegningens Udfald afsagt; thi det kunde ikke ventes, at det ved nogle enkelte Mænds Bestræbelser vilde lykkes iblandt Bondestanden, at faae afsat det nodvendige Antal Actier, — og at Hoirepartiet skulde understotte Actietegningen var jo noget, der ingensinde kunde ventes. Actieforetagendet burde derfor fornuftigviis efter Tegningens Udfald, der viste sig at have gjort fuldstændig Fiasko, været skrinlagt; — thi, hvorledes skulde det vel som sagt være mulig for nogle faa Mænd, hvoraf jeg var den ene, at faa solgt for det betydelige Beløb af 275,000 Rdlr. i dette Papir iblandt Bønder, som i det Hele og overveiende har en afgjort Antipathi imod Actievæsenet, — og, som finder sin Begrundelse i, at det med de allerfleste Actieforetagender, som Bondestanden har kjendt noget til, er gaaet uheldigt. Paa den Deel af Holbæk Amt, hvor jeg paa den Tid havde min Virksomhed, kunde man henpege til Værsløv Dampmølle, til Saltbækvigs Indæmning og til Arnakke Fabrik, med hvilke Actieforetagender det alle i meer eller mindre Grad gik og gaaer saare uheldigt. Vilde man henpege paa, at der var andre Actieforetagender, hvor det gik meget heldigt, f. Ex. Fredens Mølles Fabriker, der nærmest vilde være at sammenligne, hvad Virksomheden angaar, med Alberti's Fabriker, naar disse engang kom i ordentlig og fuldkommen Drift, — have i henved 30 Aar givet en Dividende af c. $15^1/_2$ % og desforuden nu have oplagt et Reserve-

fond af 530,483 Kr., — eller man vilde henpege til, at der var flere danske Actieselskaber, der gave et godt Udbytte — fra 10 til c. 50 %, af tydske fra 10—96 %, og, at f. Ex. den franske Bank havde ydet sine Actionairer indtil 36 % pro anno, saa ligger det saa langt fra Bondens Forrestillingskreds, at han slet ikke antager det for nogen Mulighed. At det ved de 5 Mænds Bestræbelser, der paatoge sig at sælge Actier for Alberti i begge hans Fabrikanlæg, viste sig at være en saare feilagtig Speculation, idet Folkethingsmand Ole Christensen solgte og overtog kun for 27,400 Rdlr., Folkethingsmand Hans Jensen i Kundby for c. 14,000 Rdlr., Folkethingsmand Hans Hansen i Menstrup for c. 21,000 Rdlr., hvornæst jeg solgte Actier for 3,800 Rdlr., hvoraf jeg igjen for egen Regning indløste 1800 Rdlr., — foruden at jeg selv overtog Actier for 12,400 Rdlr., hvorved Beløbet 14,200 Rdlr. fremkommer for betalte Actier, (hvoraf jeg deels havde tegnet og deels kjøbt for 1200 Rdlr. i Forveien) og heraf har jeg for c. 1200 Rdlr. i Alunværksactier tilgode, der staaer mig i 103 %, som Directeuren ikke kunde udlevere mig af Hensyn til at Actierne formentlig vare pantsatte. Desuden har jeg tilgode Coupons, for det første Forretningsaar, af 2800 Rdlr. i Alunværksactier, som jeg ligeledes har betalt og, efter Alberti juniors Udsagn, vilde blive indløste med 15 %. I Virkelighed viste Status sig at være under 0. Fremdeles har Dyrlæge F. Petersen i Horsens solgt Actier for Alberti for nogle tusinde Rigsdaler. Det høieste Beløb, der paa den Maade blev solgt Actier for, var altsaa c. 90,000 Rdlr., hvoraf dog for c. 6000 Rdlr. i Alunværksactier, hvilket altsaa fuldkommen constaterer, at det var en ufornuftig Tanke, naar man gjorde sig Haab om i Bondestanden at faae afsat for 275,000 Rdlr.; — thi selv efter dette Salg beroede endnu for c. 200,000 Rdlr. for Alberti juniors Regning. Efter Andre skal kun være usolgte for c. 175,000 Rdlr. i Svovlsyrefabriksactier. Disse Papirer kunde der vel et eller andet Sted laanes noget paa, men formentlig i Almindelighed kun til en høi Rente. Om Alberti senior har taget Rente af sin Søn veed jeg ikke.

Betænker man nu, at Afdrag (2500 Rdlr.) i hver Termin skulde betales paa Partialobligationerne ɔ: Prioriteten — at indfri med 110 %, Renter $5\frac{1}{2}$ % pro Anno gives deraf — og Udbytte

betales til Actionairerne med 10 %, hvortil kom, at Alberti junior paa egen Haand havde solgt Güssefeld & Née c. 4 Millioner ℔ Svovlsyre, at levere i 5, eventuel i 10 Aar og 16 à 17 % for billig, saa var og blev det Hele et sandt Misère. Som sagt, det var givet ved Actietegningens Udfald, at det var forfeilet som Actieforetagende, — og jeg seer intet fornuftigt i, fra Overretsprocurator Alberti's Side, at have ladet det gaa videre, naar han ikke selv vilde være belavet paa, at overtage de Actier, der ei bleve afsatte, — uden med mindre, som jeg har hørt sige, — at han, ved at lade det blive til Actieforetagende, kunde faa en større eller mindre Sum Penge ind, som han i Forveien havde sat i Foretagendet, da der var Tale om, at det skulde være en privat Entreprise; thi at sætte sit Haab til Bondestandens Deeltagelse i den Grad, at Actier skulle blive afsatte til noget stort Beløb, maatte staa aldeles klart for en saa klog og fremsynet Mand som Alberti senior, der jo saa godt veed, at Bonden i Almindelighed ingen Tillid har til Noget i saa Retning, der gaaer over 4 %, — at der i Realiteten intet heldigt Resultat vilde opnaaes.

Oprindeligt tegnede jeg mig for 600 Rd.; ved et Besøg hos Overretsprocurator Alberti den 20de Januar 1874 kjøbte jeg for 600 Rd. i Svovlsyrefabriksactier af ham. Men nu vilde Tilfældet det saa uheldigt, at jeg kom i Gjæld ved Indkjøb af en større Post i Værdipapirer paa Børsen i Berlin, saa jeg under 31te s. M. bad Overretsprocurator Alberti laane mig 7000 Rdlr. imod Depositum i Pengeeffecter. Til Landmandsbanken indgav jeg under s. Datum et lignende Andragende, hvorpaa Banken under 4de Februar næstefter svarede mig, at den var villig til at laane mig: 6,200 Rdlr. imod Pant i endeel af det anbudte Depositum og 6 % pro Anno. Da jeg ikke fik Løfte paa det hele Beløb — betænkte jeg mig noget, for at afvente Overretsprocurator Alberti's Svar. Jeg havde i Forveien faaet et Brev fra Alberti junior, dateret 3die Februar, hvori jeg aldeles uventet blev anmodet om at sælge Actier for ham. Jeg svarede herpaa under 7de næstefter, at jeg var villig til at overtage denne Commission, naar han kunde garantere Rigtigheden af hans Calculatur, der lovede 18 % Udbytte, — hvorpaa han under 10de s. M. tilskrev mig saaledes: „Med Hensyn til Deres Tvivl, om der kan betales 18 % iaar, skal jeg bemærke, at

hele Productionen i et Aar er 13 1/5 Million Pund Svovlsyre, hvoraf der er solgt for Øieblikket over 10 Millioner Pund og er der saaledes kun 3 1/5 Million Pund tilbage, der skal sælges i mindre Poster, da man derved faaer høiere Priser. Fredens Mølle har ikke nedsat Prisen; det var noget den den Gang averterede, for at skade Actietegningen. Det er ikke 14 Dage siden vi solgte 30,000 Centner til 9 Mk. pr. Centner. Alle disse Contracter ere afsluttede paa 5 Aar. Og have vi ogsaa afsluttet Contracter om Raaproducterne, saa hele Foretagendet er aldeles sikkret. Det er min Mening, at der for mange Aar vil komme 18 à 20 % Udbytte aarlig.

I Slutningen skriver De om de Pengeeffecter De vil have Laan paa. Ved at see dette, er jeg kommet til at tænke paa, om De havde Lyst til at bytte. I dette Tilfælde vil jeg tage — —
— — — — — — — — — — — — — — — — —
og istedet derfor vil jeg give Actier i Alberti's Svovlsyrefabriker til en Cours af 100 ÷ Deres Commission 1 %, altsaa til 99 %". Hvorefter Alberti i samme Brev, stiller en Sammenligning imellem Actierne i Fredens Mølles Fabriker og i hans Fabriker, — og kommer til det Resultat, at hans Actier, naar de have givet Udbytte i et Aar, vilde staa i en Cours af 125 %. Sluttelig siger han: „Jeg staaer ved mit Tilbud i 8 Dage og venter at høre Deres Svar".

I Tillid til, at Alt saaledes var iorden, accepterede jeg Alberti's Tilbud. Imidlertid var det sikkerlig meget langt fra, at der var solgt 10 Millioner Pund (regner man høit 7 Millioner Pund til Gjødningsfabriken og Alunværkerne, hvortil gik da de 3 Millioner Pund?), — og endnu mindre var det Sandhed, at der paa hans Fabriker, i det mindste paa den Tid, kunde produceres 13 1/5 Million Pund Svovlsyre. Efter Dr. philos. Hubers Angivelse inden Retten kan der kun produceres c. 10 à 11,000,000 Pund.

Foruden de 1200 Rdlr., jeg i Forveien havde tegnet mig og kjøbt for, tilbyttede jeg mig atter for 13,800 Rdlr. og senere for 600 Rd., altsaa ialt for 15,600 Rd., hvorpaa jeg har betalt Alt paa c. 3000 Rd. nær, foruden at have forrentet det til enhver Tid skyldigværende Beløb med 6 %; deraf indfriet paa Alberti's Vegne Actier for 1800 Rdlr., som jeg havde solgt til Andre, idet jeg med Alberti's Rygborgen havde forpligtet mig til at indfri de Actier,

der inden Nytaar 1875 bleve opsagte til Indfrielse pr. 1ste Febr. til 105 %, — hvilke alle bleve indfriede længe før imod Decort i de 5 %. Dertil kom, at jeg ikke erholdt de 10 % Udbytte, som Andre fik, men lod det afskrive paa Mellemværendet, hvorved mit hele Tab bliver, naar jeg efter Omstændighederne beregner mig en nogenlunde billig Rente, 7 %, altsaa langtfra 10 %, og opgjort til den 11te Juni 1875: Kr. 31,621 — 02 Ø.

Overretsprocurator Alberti's Svar paa mit Andragende til ham om Laan afgav han først den 15de Februar, efterat Alt saa at sige var ordnet imellem hans Søn og mig. Hans Brev lyder saaledes:

„Kjøbenhavn, d. 15de Februar 1874.

S. T.

Hr. Dyrlæge Emilius Olsen!

Efter Modtagelsen af Deres Brev af 31te f. M. har jeg paa forskjellige Maader forsøgt, om jeg kunde paa de deri nævnte Pengeeffecter forskaffe Dem et Laan af 7000 Rdlr.

Selv kan jeg ikke yde noget Laan; thi mine disponible Penge har jeg sat i Svovlsyreactier (15,500 Rdlr.) ligesom jeg paa flere Maader har maattet støtte min Søn ved hans storartede og kostbare Fabrikanlæg. Min Mægler sagde mig strax, at hine Pengeeffecter kunde ansees for at have en Værdi af c. 8,500 Rdlr., men at det vilde være vanskeligt, at faae et Laan paa dem til Beløb 7000 Rd. Vanskeligheden ligger deels deri, at de rumænske Papirer og Telegrafactierne ere i Vanrygte, deels deri, at nogle af de mindre Banker, hvor der udgives Laan imod Haandpant af diverse Papirer, alligevel vrage de nævnte Papirer. Efterat jeg havde forhørt hos disse Banker, fik jeg i Løbet af forrige Uge Afslag allevegne. Jeg gik da igaar igjen til min Mægler, som da sagde, at han mente, at der kunde paa disse Pengeeffecter tilveiebringes et Laan af 5000 Rdlr. til 7 à 8 % aarlig Rente.

Om foranstaaende vil jeg ikke undlade at meddele Dem Underretning, uagtet det synes, som om De i et Brev til min Søn, der er kommet ham tilhænde idag, har taget anden Bestemmelse. Dersom De altsaa vil, at jeg skal gjøre Forsøg paa at faa hine 5000 Rd., behøver De blot at sige mig til og at opgive, om Laanet maa tages til den nævnte høie Rentefod. Men jeg maa dog bemærke, at min

Mægler udtrykkelig sagde, at Papirerne maatte — for at faa dette Laan — være stemplede efter Lov af 25de Marts 1872 (om Stempling af udenlandske Pengeeffecter). — — — — — — — —

Venskabeligst og forbindtligst
C. Alberti."

Naar man læser dette Brev, faaer man Indtrykket af, saa forekommer det mig i det mindste, at Alberti senior har fremstillet denne Laanesag langt vanskeligere end behøvedes; thi alene paa mine rumænske Papirer vilde Landmandsbanken laane mig 6,200 Rdlr. til 6 % pro Anno, hvorimod jeg ved Alberti's Bestræbelser kun kunde faae 5000 Rdlr. til 7 à 8 %, — men endda kun imod langt større Sikkerhed. Jeg har hørt en Enkelt sige, som jeg har ladet læse dette Brev, at denne Vanskeliggjøren skrev sig fra, at han derved vilde lette Transactionen imellem hans Søn og mig.

I det Hele taget troer jeg at have Grund til at antage, at Alberti senior i sit Forhold til hans Søns Actieforetagende, in specie ligeoverfor mig og i Almindelighed ligeoverfor Alle, er Skyld i den ulykkelige Katastrophe; thi, som sagt, han burde aldrig have ladet det komme ilive som Actieselskab, — da han saae det uheldige Udfald ved Actietegningen. En offentlig Udladelse i et Par Ord fra ham imod det vilde have gjort det til et ufødt Foretagende paa Actier. Havde han oplyst Bondestanden om, at der i Virkeligheden, efterat Actieindbydelsen havde fundet Sted, kun var tegnet for c. 50,000 Rdlr., — og ikke tiet til hans Søns løgnagtige Fremstilling, saa havde jo Ingen blevet ført bag Lyset; — thi Ingen vilde da have befattet sig dermed.

Paa en Tid, da Overretsprocuratoren i mine Øine saae mere uskyldig ud i denne uheldige Sag end nu, henvendte jeg mig til ham med Anmodning om, at dele Tab med mig, saaledes, at han gav mig en Sparekassebog paa Kr. 10,000, at forrente med 4 %, og afbetale med Kr. 1000 aarlig; men jeg fik i det Sted en Afviisning, skrevet paa 7 lange Sider, hvis Kjærnepunkt var, at han formeente at have forskaanet mig for yderligere Tab ved at nægte mig et Laan af „Den sjællandske Bondestands Sparekasse" paa 4000 Rdlr. imod Pant i mine daværende Eiendomme i Nørby

og Værslov Sogne; men hertil har jeg kun at svare, at denne Grund — Hensynet til mit Velvære — efter min Overbeviisning ikke er den sande, idet der var en anden, der formeentlig var mere afgjørende, den nemlig, at min Afløser som Fuldmægtig for Alberti ved „Den sjællandske Bondestands Sparekasse's" Contoirsteder i Kallundborg og Bechs Kro, Hr. Gaardeier og Amtsraadsmedlem Peter Christiansen i Ubberup, havde — paa flere Tillidsmænds Vegne, der ikke undte mig Laanet — skriftlig anmodet Overrets-procurator Alberti, som Sparekassens Formand, at nægte mig det, som jeg derefter oppebar i Landmandsbanken til Fordeel for hans Søns Actieforetagende. Jeg siger her intet videre, end hvad Hr. P. Christiansen selv har fortalt mig.

For at komme tilbage til, hvad den unge Alberti foretog sig i Sagen lige overfor mig, skal jeg citere nogle Udtalelser af ham i Breve til mig. Saaledes siger han i Skrivelse af 16de Februar 1874, da jeg havde tegnet mig for hiint store Beløb i Actier, som han beholdt i Depot indtil jeg — naar jeg vilde, saa hed det sig, kunde indfri dem imod, at jeg forrentede det til enhver Tid skyldigværende Beløb med 6 % pro Anno, idet jeg skulde oppebære Udbyttet, hvilket, som han dersteds siger: „er en god Forretning, da jeg er overbeviist om, at Udbyttet vil blive 18 %".

I Skrivelse af 23de s. M. siger han, idet han qvitterer for et Beløb af 4,582 Rdlr. 3 Mk.: „Paa de Summer, De skylder for Actier, beregnes der 6 % Rente fra den 1ste Marts, men da der vil blive langt større Dividende, taber De Intet herved".

Den 29de April 1874 skriver han til mig: „det gaaer godt med Fabriken og haaber jeg at vi i September kunne udbetale en Interimsdividende af 6 %". Jeg maa her bemærke, at der til denne Dato endnu ikke eller i ethvert Fald kun høist ubetydelig var produceret nogen Svovlsyre paa Fabrikerne; — thi i det første Halvaar af 1874 blev kun produceret 600 Cent. Svovlsyre af en yderst slet, næsten kassabel Beskaffenhed. Men Directeur Alberti handlede dog ligefuldt med Svovlsyre, som han gav Udseende af, selv at have produceret, men som han i Virkeligheden kjøbte paa Fredens Mølles Fabriker, saaledes et Qvantum af 10,000 Pund, hvilket han derefter solgte til Actieselskabet „Søndersøgaard", — for at bilde Folk ind, at hans Fabriker arbeidede.

Den 15de Juli skriver han: „Det var Skade, De ikke var med paa Touren til Fabrikerne i Søndags, men De vil vel have læst Referaterne i Aviserne derom“.

I Skrivelse af 30te Juli næstefter siger han til mig om Alunværkerne: „Dette er en meget rentabel Forretning og Conjuncturerne altid de samme“. I Indbydelsen til Deeltagelse i dette Selskab ɔ: Actieselskabet for „Alberti's Alunværker“ lovede han 19 à 21 % som Udbytte. Virkeligheden viste: Intet Udbytte, men derimod ved Generalforsamligen den 29de Juli f. A. en Underbalance af Kr. 26,180.

Den 5te August skriver Alberti om Svovlsyrefabrikerne: „Forretningen gaaer godt og vil der i September Maaned kunde udbetales 6 %“. I Skrivelse af 20de August siger han til mig: „For det Tilfælde, De ikke veed det, tillader jeg mig at underrette Dem om, at vi i September Maaned kunne give 6 % à Conto-Udbytte“. Men dette blev aldrig udbetalt.

Den 2den September næstefter skriver han: „Den eneste Feil ved Svovlsyrefabrikerne er, at de ere for billig overdragne Actieselskabet. Jeg seer daglig meer og meer at jeg har forregnet mig mindst 25,000 Rd., som den burde have kostet mere“. Hvorimod Alberti senior i en Skrivelse til mig af 7de August 1875 siger at Fabrikerne — „ifølge de Oplysninger, der nu haves, vel vilde evaluere omtrent 150,000 Rdlr.“ Som anført overtog Actieselskabet Fabrikerne til 300,000 Rdlr. efter en Prioritet af 100,000 Rdlr. Herefter staaer Fabrikerne Actieselskabet i henved 250,000 Rd. eller i c. en halv Million Kroner formeget, da Prioriteten ogsaa blev anvendt til Fabrikernes Fuldførelse, hvad der iøvrigt contractmæssig paalaa Carl Alberti, hvilket han ikke evnede at præstere.

Den 24de November siger Samme: „Det er dumt af Niels Nielsen at sælge Actierne pr. Februar (altsaa med forrige Aars Coupon vedhæftet, da Generalforsamlingen, der bestemmer Udbyttet, jo først er i Begyndelsen af Marts) thi derved gaaer han jo glip af Udbyttet; dog det maa blive hans Sag“. Herved forstaaes 7 Stkr. Actier, jeg tilbagekjøbte, lydende paa Kr. 1400.

I en Skrivelse af 20de December 1874 udtaler han sig saaledes: „men lige efter Nytaar vil Regnskabet over Svovlsyrefabrikerne foreligge, hvilket vil udvise et Udbytte af over 10 %; og om end dette først skal udbetales først i Marts efter Generalforsamlingen,

vil det dog gjøre et godt Indtryk". Som bekjendt fremkom de 10 % ved at Alberti tilskjød over 40,000 Rdlr. — ellers havde der været Underballance af nogle tusinde Rigsdaler. Den 27de s. M. siger denne Herre i Skrivelse til mig: „alle Rygter om Svovlsyrefabriken, der stamme fra politisk Had, ville blive slaaede til Jorden, naar Regnskabet om nogle Dage ligger trykt".

Den 10de Marts 1875 skriver han: „Disse Linier sendes Dem for at anmode Dem om at sende mig Tyrkerne" (tyrkiske Obligationer) „helst omgaaende, da jeg paa Løverdag skal bruge endeel Penge og jeg ikke kan faae mine Coupons indløste før efter Generalforsamlingen, da Bestyrelsen efter Svovlsyrefabrikernes Love har Raadighed over de Beløb, der ere satte tilside til Dividende". Man mærke sig her, at der Intet var af Bestyrelsen sat tilside, da der fra dens Side Intet var at sætte tilside af, idet Alberti junior i Pengesager skaltede og valtede som han selv vilde. Alberti junior havde derimod paa sit Folio i Fabrikernes Bøger et Beløb, som blev anvendt til Couponsindløsning, skjøndt langtfra tilstrækkeligt, hvorfor Rest paa anden Maade maatte skaffes tilveie — og er maaske endnu ikke alle Coupons indløste? Men der er det Forhold, som samtidig dermed maa tages i Betragtning, at Alberti junior for sin Regning skulde have leveret Fabrikerne i fuld færdig Stand, og at hertil fra Selskabets Side var medgaaet en meget betydelig Capital, er uomtvisteligt, da Alberti ikke kunde opfylde sine Forpligtelser, og at det Tilskud, Alberti gav til Selskabet, egentlig saaledes kun var en Afvikling paa et Gjældsforhold, han stod i til samme. Der skulde da selvfølgelig ikke være beregnet Tantième (3,657 Rdlr.) til Bestyrelsen deraf, og allermindst de 1,828 Rdlr. 3 Mk. til den administrerende Directeur Carl Alberti selv. Ja, — det er storartet!!

Eller er Forpligtelsen for Alberti junior til at istandsætte Fabrikerne paa sin Regning, blevet hævet, hvorom jeg ingen Besked veed[1]), — saa har jeg at bede om Forladelse; thi da skulde aldeles utvivlsomt Alberti junior have Tantième af hans egen Foræring, ligesaa vel som den hele øvrige Bestyrelse.

[1]) Denne Eftergivelse kunde kun ske ved en Generalforsamlingsbeslutning; — men der har ingen Generalforsamling været afholdt i det specielle Øiemed, — og Eftergivelse kan da derfor ikke have fundet Sted.

Thi der skulde vel aldrig understikke sig en saadan Eftergivelse i den den 4de Marts 1875 af begge Directeurerne og Bestyrelsesraadets Formand underskrevne Balance pro $^{31}/_{12}$ 1874, hvortil formeentlig Generalforsamlingen i god Tro gav sin Tilslutning i Tillid til, at Alt var i sin Orden?! Jeg nærede ingen Mistanke, og det gjorde vist Ingen; jeg tænkte, at Alt maatte være rigtigt, naar Alberti senior havde seet det, — da jeg meente, at Ingen turde vove at byde ham Noget, der ikke var snorslaget og regelret!!

Den citerede Balance er saaledes lydende: (See S. 19.)

Fremdeles siger han: „Idag eller imorgen sender jeg Dem Deres Alunværksactier", — hvilke jeg dog aldrig fik.

Jeg har her anført endeel af Alberti juniors Udtalelser, der, sammenholdt med hans øvrige Forhold i det Hele, i meer eller mindre Grad vidne om, til hvilket Topmaal af Løgn og Uhæderlighed et Menneske allerede i en saa ung Alder kan være hensunken; thi uanseet, at Alberti øiensynlig kunde indsee, at de Tilskud, jeg kunde yde ham, og hvorfor han idelig krævede mig, ikke kunde bringe ham eller hans Værker noget Gavn, saa viste han stedse en Utrættelighed heri (selv de 600 Rdlr., jeg ved mit Besøg hos Overretsprocurator Alberti, og tør jeg sige paa hans Foranledning, kom til at skylde ham for 6 Actier, krævede han mig ogsaa; men han lod mig dog slippe med 5 % Rente). For at constatere til hvilken Yderlighed en Alberti junior kunde drive sine Anslag imod mig, skal jeg lade aftrykke følgende Brev fra ham;

„Kjøbenhavn, den 17de Marts 1875.

Hr. Dyrlæge Emilius Olsen!

Olsborg pr. Kallundborg.

Jeg sendte Dem igaar Stemmeseddel, Adgangskort til Generalforsamlingen og en Opgjørelse af vort Mellemværende. Omstaaende Forretning kunne vi tale nærmere om ved Generalforsamlingen, men tillader jeg mig at fremsætte den i korte Træk skriftlig. Som De veed, havde jeg, da jeg paabegyndte Anlæget af Fabrikerne, selv ingen Capitaler af Betydenhed" (denne Sag med Hensyn til Alberti

Balance for „Albertis Svovlsyrefabriker" pr. 31. December 1874.

	Beholdning.	ℛ	β
1.	Fabriken kjøbt for Rd. 300,000. hvortil i Henhold til Lovenes § 2 — 25,000.	325,000.	»
2.	Nybygninger, (Gjødningsfabriken, Salpetersyrefabriken og Skibsbroen)	60,489.	»
3.	Bygnings- og Omkostnings-Conto	38,174.	6
4.	Inventarie-Conto	24,360.	9
5.	Versur-Conto	1,452.	87
6.	Raamaterialier (Ballons, Kul, Kies etc.)	48,450.	48
7.	Lager-Conto	14,761.	»
8.	Kasse-Conto	3,052.	17
		515,739.	71

	Skyld.	ℛ	β
1.	Actiecapital	325,000.	»
2.	Prioritetslaan	97,500.	»
3.	Vexel-Conto	18,069.	»
4.	Restance-Conto (forfaldne Coupon m. m.)	206,	24
5.	Saldo af Debitorer og Creditorer	38,385.	86
6.	Saldo (Overskud)	36,578.	57
		515,739.	71

Overskud .... Rd. 36,578. 57.
÷ Tantième .... — 3,657. »
Rest... Rd. 32,921. 57.
ɔ: 10 % af Acticapitalen.

Kjøbenhavn, den 4de Marts 1875.

A. E. M. Schleisner, controllerende Directeur.

F. A. Hilarius Kalko, Formand for Bestyrelsesraadet.

Carl Alberti, adm. Directeur.

juniors Formuesomstændigheder har jeg aldrig tilforn havt nogen sikker Kundskab om) „men jeg maatte stifte store Laan, deels hos Fader (disse Laan blive naturligvis staaende) og deels hos Andre. Disse Laan maa jeg efterhaanden tilbagebetale, hvilket skeer som jeg sælger Actier; men enkelte Laangivere, selv om de ere personlige Bekjendte af mig, blive utaalmodige, da de ikke have antaget, at Laanene skulle vare saa længe og de derhos have andre Dispositioner med deres Capitaler; og da det netop er personlige Bekjendte, vil jeg gjerne tilfredsstille dem; helst vilde jeg jo beholde saa mange Actier for i Aarenes Løb at tage de høie Dividender og afbetale Laanene dermed; men dette kan ikke lade sig gjøre i alle Tilfælde. Og, naar jeg skal sælge Actier, da gjør jeg det helst til Venner og Bekjendte, da jeg derved jo har mere Udsigt til, naar jeg i Aarenes Løb har præsteret gode Dividender, at blive gjenvalgt; derfor har jeg tænkt mig Muligheden af, at vi kunde gjøre denne Forretning for hvad Beløb De nu maatte tænke Dem, og kan den gjøres saaledes, at De ikke behøver at rykke ud med Contanter. Jeg har et Laan i en Folkebank paa Actier, men er dette Laan større end det egentligt efter Bankens Reglement gives til een Person paa samme Slags Actier. Naar De nu kjøber 10,000 Rdlr. Actier af mig, eller hvilken Sum de ellers maatte synes om, da kunde det arangeres saaledes, at jeg gav Dem Qvittering for at have modtaget Pengene og De yderligere deponerede i Banken 10,000 Rdlr. Svovlsyrefabriksactier, hvorpaa De udsteder Resipisse til Banken for paa 20,000 Rdlr. Actier at have modtaget et Laan stort 10,000 Rdlr. og Banken giver Dem Tilstaaelse for at have de 20,000 Rdlr. i Actier i Albertis Svovlsyrefabriker. Jeg skal sørge for, at Laanet foreløbigt bliver paa eet Aar, at betale Renten forud paa 3 Maaneder ad Gangen. Renten vil blive 6 %. Dette var den ene Deel af Forretningen. Den anden Deel var det, at jeg vilde give Dem Rd. 8000 i Actier for Deres Eftermands Obligation til Dem, der jo er paa Rd. 8000; hvis den er mindre, da et tilsvarende mindre Beløb i Actier; men da Renterne ere saa smaa i Begyndelsen og Svovlsyreactierne ere meget rentable, skulde de give mig efter Deres eget Valg nu Couponen for Driftsaaret 1875 eller 1876 af de Actier, De faaer for Obligationen. Da Beløbet er saa stort, vil jeg foruden Deres Agentprovision 1 % give Dem en Extrarabat af

2 %, hvorom De bedes ikke at tale til Nogen. Paa Obligationen kan jeg gjøre Penge herinde, ved f. Ex. at lægge den som Haandpant ved en Vexeldiscontering eller paa anden Maade; og ved at De overtager f. Ex. 10,000 Rdlr. af mit Laan, tilfredsstiller jeg Banken.

Med megen Agtelse,
Carl Alberti."

Hvor siger jeg ikke med Grund: Gud fri og bevare mig for mine Venner; thi de vise sig farligere eller i ethvert Fald lige saa farlige som mine Fjender. Gud bevarede mig ogsaa i dette Tilfælde; thi Alberti's onde Anslag gjorde han til Intet.

Da Alberti junior formelig indlod sig paa Falsum (ligesom han ogsaa søgte og fik 2 af Fabrikens Embedsmænd til at gjøre det) ved at aflægge et falsk og forfalske et andet Regnskab, idet han for det Førstes Vedkommende opførte, at have produceret 500,000 Pd. Svovlsyre mere i Februar Maaned 1875, end der i Virkelighed havde fundet Sted, og for det Andets Vedkommende havde han forandret 66,400 Pund Svovlsyre, der var overleveret til Alunværkerne i Mai f. A., til 166,400 Pd. Hvorhos han førte 2 forskjellige Kassebøger, — for ved Hjælp af den falske at vildlede Folk, han søgte Laan hos, idet i denne en stor Deel af Udgiftsposterne vare udeladte. Fremdeles forsøgte han sig i at sælge de samme Varer til to forskjellige Firmaer. Desuden gjorde han Gjæld paa Fabrikerne for meer end 50,000 Kr., som dog ikke kom dem tilgode, — hvilket kunde suppleres med mangfoldigt Lignende af samme Slags. Da han indlod sig paa Handler ved Indkjøb af Varer, som han solgte betydelig under Indkjøbsprisen o. s. v. o. s. v., maatte det jo tilsidst føre til, men altfor seent, at han blev en Umulighed som Fabrikernes Directeur, idet han maatte aftræde og med hans Faders og Broders Assistance flygte til Sydamerika i Begyndelsen af Juli Maaned 1875.

At Alberti senior som sagt paa ingen Maade kan undskylde sig for denne Katastrophes Udbrud over Actionairerne, maa være en absolut Kjendsgjerning; thi han kunde ved et Ord have hæmmet Selskabets Istandbliven, — hvis daarlige Fundamentation burde

have afskrækket ham, — og som synes at staa i den grelleste Modstrid til hans ellers anerkjendte Fremsynethed, Forstand og Overblik, hvorpaa jeg og alle Deeltagere stolede saa trygt, idet man troede, at det — som Noget, Alberti senior havde Part og Andeel i — var i brillant Orden; men som derimod endte med Underbalance og Fallit. At Alberti senior saavel vidste, at hans Søn sad inde med en uhyre Post i uafsatte Actier, fremgaaer af, at han foruden mange andre Papirer havde for 135,400 Rdlr. i Svovlsyrefabriksactier i Pant for en Sum af c. 42,000 Rdlr., Sønnen havde laant af ham, — fremdeles at der i Slagelse Folkebank beroede for c. 34,000 Rdlr., som ligeledes vare pantsatte, — foruden at der paa flere andre Steder forefandtes uafsatte Svovlsyrefabriksactier. At Alle i meer eller mindre Grad føle Tabet, er en afgjort Sag, men frem for Alle falder det haardt paa mig, der ikke engang har faaet de 10% tilbage. En Capital paa c. 32,000 Kr. kan for en Dyrlæge kun skaffes tilveie ved en lang Aarrækkes Virksomhed og Utrættelighed, ved mange Aars Flid, Møie og Sparsommelighed. Hvilken Mangfoldighed af Dage og Nætter har jeg ikke tilbragt i Regn og Rusk, i Slud og Slab, i Mulm og Mørke paa lange og trange Veie, — og Erstatningen derfor er tabt, — hvilket efter min Overbevisning Overretsprocurator Alberti har den største Skyld i og bærer det moralske Ansvar for! Eller skulde det ikke være et betydeligt Tab for den Tjenestekarl i Kjelleklinte, der tog 300 Rdlr. ud af „Den sjællandske Bondestands Sparekasse“ (hvad mange Andre med ham have gjort), hvilket var alt det, han eiede, for at anbringe i disse Actier!?

Alberti senior vil maaske indvende, at han selv lider et stort Tab, — men, saa har jeg hertil kun at erindre, idet jeg vil citere hans egne Ord med Hensyn til Arveforholdet for hans Søn Carl Alberti's Vedkommende, der lode saaledes til mig: „døer jeg idag og min Kone om to Dage, — da faaer han ikke en Skilling“; — og høist sandsynlig bliver det saaledes kun Sønnen, der lider Tab, og Alberti senior i det væsentlige gaaer fri, idet formentlig Tabet ikke er eller bliver stort større, end Sønnens Arvepart vilde have været. Alberti seniors Tab paa sine 15,500 Rdlr. i Actier vil jeg lade uberørt, da han er en meget riig Mand, og dette Tab jo desuden hidrører fra hans egen Søns Affairer. Forøvrigt vil jeg lade det Spørgsmaal ude af Betragtning, som Mange have gjort

mig, hvormeget jeg igrunden troede Alberti senior havde betalt for disse 15,500 Rdlr.!? Jeg har vel hørt Nogen sige, at han har betalt dem med 10 %, — i dette Tilfælde har han jo faaet alle sine Penge tilbage. — Andre have sagt 50 %, atter Andre have sagt, at det var en Foræring fra Sønnen til Faderen, i hvilket Tilfælde han jo har vundet 10 %.

Naar man tilbagekalder i Erindring det alt Fremsatte og derved tillige fæster Tanken hen paa det Factum, at Overretsprokurator Alberti afgav den Erklæring til Fabrikernes Bestyrelse, vide Criminalsretsforhøret, der er optaget i nærværende Sag, at det vilde være et „Falsum"[1]), hvis ikke Actionairerne fik fuldkommen Rede for, hvorledes de 10 % vare fremkomne ved at hans Søn gjorde et Tilskud af 43,500 Rdlr.; — thi spørger jeg i den Anledning, hvor meget mere maatte det ikke være et „Falsum", at Directeur Alberti overtog c. 275,000 Rdlr., som den, der Intet eiede lige overfor en saadan Capital, men derimod var i stor Gjæld til hans Fader og Andre?! Hvorfor, spørger jeg, tog Overretsprocurator Alberti ikke Bladet fra Munden og sagde til Sønnen: Du skal være redelig og sige til dine Agenter, der sælger Actier for dig, at Du selv sidder inde med over 5/6 af Actierne — og saa lade Folk selv dømme om de ville og turde overtage Risico ved Actiekjøb!! Havde Overretsprocurator Alberti gjort det, havde han handlet som en redelig og retskaffen Mand, — men han taug stille — aldeles bomstille og mælede ikke et Ord!! Hvorfor tav Directeur Albertis Broder, Hr. Overretssagfører Adler Alberti stille til denne bedrageriske Handling, han, der paa Faderens Contoir havde ledet og forestaaet Actietegningen, og derved allerbedst kjendte dens kummerlige og jammerlige Udfald?! Var det redeligt?! Jeg er derved blevet bedraget for en efter min Stilling meget betydelig Capital; — thi jeg antog, at de udbudte 225,000 Rdlr. i Virkelighed var „dækket" og ikke paa en saadan underfundig Maade, der skjulte en Faldgrube for alle ny Actionairer og yderligere Deeltagere. Jeg troede fuldt og fast paa, at de Actier, som jeg og de andre Actieforhandlere solgte vare af de første 100,000 Rdlr.,

[1]) „Falsum" betegner efter Jacob Baden: „Løgn" og „Bedrageri".

som der sagdes at være tegnede, idet der udbødes til Actietegning; thi Alberti junior anmodede mig kun først om at sælge for 20,000 Rdlr. og senere for 8000 Rdlr. i Actier for ham. Saaledes kan man blive behandlet, naar man hengiver sig i Tillid til en Mand som Alberti senior; — thi det er ham, og kun alene ham jeg har fæstet min overveiende Tillid til i denne for mig saa ulykkelige Sag; — det var ham jeg fortrinsviis stolede paa, at der ikke vilde lade noget Saadant komme frem uden at det var sundt og godt! Har Fabrikernes controllerende Directeur, Hr. Cand. Schleisner, deres Revisor, Hr. Schovelin, og iøvrigt Bestyrelsen, D'Hrr. Overretsprocurator Hillarius Kalko, Bestyrelsens Formand, Grossererne Th. Green af Kjøbenhavn og S. Rée af Aarhuus, ikke fæstet deres Tiltro til, at Alberti senior vilde lede Alt i et sundt og heldigt Spor, som den der i Begyndelsen satte det største Beløb i Foretagendet, og som vel i pecuniair Henseende var den egentlige Grundlægger; thi ellers havde disse Mænd sikkerligen forlangt, at Publikum skulde gjøres bekjendt med, hvorledes det i Sandhed forholdt sig med Actietegningen. Jeg kan ikke forstaa andet. Men derfor ere D'Hrr., efter mine Begreber, ikke aldeles angerløse i denne Sag; thi Forsigtighed burde have tilraadet dem, der i dette Stykke formodentlig kjendte Sagens sande Sammenhæng tilbunds i alle Retninger, at denne Sammenhæng havde kommet til at ligge klar for Publikums Bevidsthed, i Erkjendelse af, at Ingen har Lov til at sætte Andres Formue paa Spil, uden aabent at meddele sine Creditorer, i dette Tilfælde Actionairerne, Risicoens Natur og Udstrækning, og, ved Redelighed og Aabenhjertighed erholde Samtykke til Foretagendet, og ikke have tiet til den unge Albertis jammerlige og bedrageriske Færd. At Bestyrelsen har havt Kundskab om, hvorledes Actierne vare fordeelte, fremgaar af følgende Erklæring, afgiven til Industribanken i Kjøbenhavn, i Anledning af, at Banken havde betinget sig, før den vilde overtage Actietegning paa dens Contoir, at Directeur Alberti skulde deponere 5000 Rdlr. til Sikkerhed for, at hele Actiecapitalen blev tegnet fuldt ud og først blev disse tilbagegivne tilligemed det hos Banken tegnede ubetydelige Actiebeløb efterat have produceret nedenstaaende Erklæringer:

Kjøbenhavn, den 22de December 1873.

„Ifølge de paa den constituerende Generalforsamling i Actieselskabet „Albertis Svovlsyrefabriker" den 20de dennes vedtagne Love sammes § 22 er den administrerende Directeur Hr. Cand. pharm. C. Alberti berettiget til at modtage og qvittere for den indkomne Actiecapital.

I Bestyrelsen for fornævnte Selskab.

Carl Alberti. F. A. Hilarius Kalko. S. Rée.
A. E. M. Schleisner.

Paa den fornævnte Generalforsamling var der fremlagt Lister over de tegnede Actiebeløb, hvilke Lister udviste at Beløbet var fuldtegnet.

Kjøbenhavn, den 22de December 1873.

Carl Alberti,
adm. Directeur.

Til
Industribanken i Kjøbenhavn.

I Bestyrelsens Forhandlingsprotocol for Mødet den 22/12 73, underskrevet af den hele Bestyrelse, staaer ogsaa at der har været fremlagt Fortegnelse over Actionairerne. Denne Fortegnelse har jeg eftersøgt, men det har ikke været mig mulig at fremskaffe den. Formeentlig har Alberti junior brændt samme; der siges navnlig, at han skal have brændt en stor Deel Papirer og Regnskabssager, Fabrikerne vedkommende, inden han forlod den fædrene Jordbund, for, for anden Gang, at drage hen over Atlanterhavet til det fjerne Sydamerika.

Som sagt, der var en aldeles Uovereensstemmelse imellem Fabrikernes finantsielle Status og Directeurens Maade at leve og være paa, idet han anskaffede complet herskabelig Vogn og Heste, holdt Kudsk og Tjener, etablerede sig i en herskabelig Bopæl i Bredgade med dertil svarende Indbo og øvrige Comfort, holdt ligesaa pralende Contoir i Havnegade, hvor han ansatte 3 Contoirister, til hvem der formeentlig ikke kunde være noget stort at bestille, eller ialtfald bestilte de ikke ret meget, da der foruden dem

maatte, til Hjælp til Regnskabets Affattelse, antages som den Fjerde: en kongelig Fuldmægtig. — Ja, den samme unge Alberti kunde endelig more sig med i 1875 — ligesom han var ved at sige „Farvel" — at gjøre en Skovtur, der kostede, som jeg har hørt 1600 Kr.

Det var underligt, at Alberti junior kunde finde paa saadan Daarskab, da han ellers i sit Fædrenehjem kun har seet et roligt og tarveligt Huus. Paafaldende bliver det fra Faderens Side, der jo ikke kunde være ukjendt med Sønnens Naturel, at han vilde gjøre Sit til, at Sønnen kom i Spidsen for Actieselskabet, — som det saaledes gik saa saare misligt, — især burde Alberti senior have søgt, at faa Selskabets Love affattede saaledes, at hans Søn ikke saa godt som blev Enevoldsherskker over Fabrikerne, hvorved den øvrige Bestyrelse saa at sige blev gjort til Intet.

Det skal siges, at vilde Alberti senior have qvalt Foretagendet i sin Fødsel, da kunde han have gjort det med forholdsviis megen liden Opoffrelse; men det vilde han ikke. Havde Alberti senior da lukket sin Pengeskuffe for Foretagendet, havde det aldrig kommet istand.

Er man i Henhold til Foranstaaende altsaa ikke berettiget til at opkaste følgende Spørgsmaal:

1. Burde Overretsprocurator Alberti have viist Taushed overfor hans Søns Løgn, med Hensyn til, at der, inden Actieindbydelsen fremlagdes, var tegnet Actier for 100,000 Rdlr.?
2. Burde han have tiet til hans Søns bedrageriske Udtalelse om, at „det udbudte Beløb er dækket", hvilket skulde forstaaes ved, hvad Ingen kunde falde paa at tænke, at Sønnen, som i den Henseende var uvederhæftig, overtog c. 275,000 Rdlr. i Actier?

   Og, hvis disse Spørgsmaal kan besvares benegtende, hvad de formeentlig ikke kan andet, — saa spørges videre:

3. Paaligger der da ikke Overretsprocurator Alberti en moralsk Forpligtelse til at erstatte Alle dem, der have lidt Tab ved hans Søns løgnagtige og bedrageriske Adfærd?

Hvilket Spørgsmaal utvivlsomt ikke kan andet end besvares bekræftende.

Men det er ikke det eneste Punkt, hvori Overretsprocurator Alberti har taget feil; — thi seer man hen til hans Virksomhed paa det politiske ɔ: Lovgivningsomraadet, f. Ex. i Tyendeforholdet fremkommer der ogsaa en Brøst, der, hvad der er hævet over al Tvivl, har bragt ubodelig Skade saavel over Arbeidstager som Arbeidsgiver, idet det blev forbudt ved Lov, at give Tyendeklassen Skudsmaal; thi var det ikke Alberti, der var Indbringer og Forsvarer af det sig dertil støttende Lovforslag?![1]) Fra den Dag af skriver navnlig Tyendets Umedgjørlighed sig; thi aldrig saa snart, som Loven udkom, hed det sig strax fra Tyendets Læber: „Nu gjør det ikke saa nøie, hvorledes vi bære os ad, da han (Hosbonden) ikke maa skrive Noget i Skudsmaalsbogen længer“ Ved Forandringerne i Tyendelovgivningen, idet Bestemmelsen bortfaldt, at det var Pligt for Bondekarlen at søge fast Tjeneste til han var fyldt 28 Aar, Hosbondens Revselsesret saa at sige reent ophørte, og, det blev gjort til Pligt ikke i Skudsmaalsbogen at give Tyendet noget Skudsmaal var det givet, at der vilde ske storartede Udskeielser blandt de Unge. Mangfoldige, der fast kun vare Drenge, søgte Accordarbeide eller med andre Ord gik paa Eventyr, henfaldt derved i den aldeles unge Alder til Sviir og Sværm, bleve Drankere, Spillere og hengav sig i mangfoldige Tilfælde til et sandt Driverliv, til Forbrydelser, og som Følge deraf bleve hjemsøgte af Sygdom, Nød og Elendighed, hvorved de omsider havnede i Tvangsarbeids- og Straffeanstalter eller paa Hospitaler, hvorfra de ved de ældre Lovbestemmelser vilde være frelste, dem selv og Samfundet til Gavn og Glæde; thi hvor velsignelsesrig overhovedet end Frihed kan være, saa fordærvelig og skadelig kan den og blive, naar den faaer Borgerret under de urette Forhold og Omstændigheder. Tyendespørgsmaalet har man under sidste Rigsdagssession havt under Behandling, hvorom det hed sig, at det er saa vanskeligt at reformere, hvad det vist heller ikke kan være andet, undtagen man vil beqvemme sig til at gaa lidt tilbage til det Gamle, men dertil vil naturligviis ikke de Mænd samstemme i, der for Tiden have Magt og Myndighed

---

[1]) Alberti senior var ikke Indbringer af Loven, men kun Medforslagsstiller til endeel Aendringer i den.

paa Thinge; thi man griber saa nødig til, at tilstaa for sig selv og Andre, at man har begaaet en Feil.

Fremdeles bør det visst heller ikke regnes Alberti senior til Fortjeneste: hans faste Vedhængen til Læren om Parlamentarismens Ufeilbarhed, som sikkerlig, consequent gjennemført, kunde bringe de allerstørste Ulykker over Land og Rige, — kunde føre os ind i Revolutionens, Republikens, Socialismens og Communismens Favntag.

Ligesom i det Hele den slappende Maade, hvorpaa Lovgivningsvirksomheden nu føres, af hvilken han er en af Bærerne, sikkerlig heller ikke kan bringe Samfundet nogen Baade. Den Masse af Forbrydelser og Ulykker, der idelig og idelig fremkomme, afgive noksom storartede Vidnesbyrd derom; thi ligesom Saltet ikke kan salte, naar det mister sin Kraft, saaledes kan heller ikke Lovene, naar de sættes ud af Kraft, beskytte Samfundet. Thi selv med Blikket henvendt paa denne Sag, bliver der meget for den almene Retsbevidsthed stødende i, at Mænd, der have skrevet falske Attester, ikke blive straffede, uagtet denne deres Fremfærd har skadet deres Medborgere for Tusinder; eller, ligger der ikke noget, der er haardt anstødende for Menigmands Retsbegreb, at Alberti senior kan sende sin Søn bort med en vel spækket Lomme, — hen paa den anden Side af Jordkloden — for at undrage ham, som en stor Forbryder, Lovens retfærdige Straf og, kunde man sige, hans Creditorers Forfølgelse?!

Derimod er det klart, at Alberti senior har store Fortjenester i hans Virksomhed for Løsningen af mange og store Spørgsmaal i Lovgivningen om Landboreformerne.

E. Skr.

Jeg holder mig overbeviist om, at havde Alberti senior selv overtaget den usolgte Actiecapital, idet han lod Sønnen reise til Amerika, og der var blevet antaget en forstandig og paalidelig Bestyrer af Fabrikerne, kunde Katastrophen blevet afværget, og Actiecapitalen tildeels eller maaske i sin Heelhed reddet; thi jeg støtter selv denne Tanke paa det omtalte Februar-Regnskab, der viste 10 à 11 % Overskud, som vel i dette Tilfælde var et fingeret, men forøvrigt dog ikke overdrevent, da en saadan Pro-

duction, som dette Regnskab fremviste, kunde skaffes tilveie ved en ordentlig Drift af Fabrikerne. I denne Tanke er jeg støttet af det Factum, at hvis Alberti senior vilde have overtaget den uafsatte Actiecapital, vilde ikke alene Selskabets hele Gjæld kunde blevet dækket, men der vilde endog maaske have været tilstrækkelig Driftscapital, idet D'Hrr. Güssefeld & Née's Fordring paa c. 150,000 Kr. for Contractsbrud derved vilde være bortfalden. Det skal siges reent ud, at Alberti senior er en ligesaa stor Fordringshaver paa Selskabet som alle Andre tilhobe, saa at Sagen betragtet fra den Side, det saameget mindre vil geraade ham til Ære, om han ved Salg af Fabrikerne kunde opnaa at faa sit og Andres Tilgodehavende, naar han derved offrede Actieselskabets og Actionairernes Interesser.

Det er mig bekjendt, at naar Alberti senior af Een og Anden blev gjort Forestilling om det Rigtige i at overtage den uafsatte Actiecapital og dermed fortsætte Fabrikernes Drift, at han skal have mødt de Vedkommende med den bestemte Udtalelse: „Jeg vil have mine Penge", og vilde han have sine Penge strax eller i ethvert Fald snart, da er der ganske vist heller ingen anden Vei at gaa, end den han har betraadt, og mulig kan Alberti senior derved tilbagevinde sine Penge, — hans Actiecapital 15,500 Rdlr. undtagen, hvoraf han dog, har faaet sine 10 %, — saa det bliver mig, der i Virkelighed sidder inde med det største Actiebeløb, og derved mulig kommer til at lide det største Tab, næst Carl Alberti, da Directeur Malmquist i Slagelse ved Sammenskud af Flere vil blive dækket. Men man maa jo dog ogsaa erindre, at der foruden de Actier, der hvile paa Alberti senior's og mine Hænder, forøvrigt er spredt over Landet Actier for over 200,000 Kr., hvoraf mange Indehavere sidde i smaa Kaar, og hvis Tarv fornuftigviis ogsaa burde have været taget i Betragtning.

At Svovlsyre- og Gjødningsfabricationen nok kan bringe Noget af sig seer man som sagt af Fredens Mølles Fabriker. Ja, jeg har seet et Prospectus til Anlæg af en svensk Svovlsyre- og Gjødningsfabrik, der viser et Overskud af 25 %, hvis rigtige Affattelse er attesteret af flere saavel svenske som tydske Lærde og Sagkyndige. Meningerne, og, især Resultaterne, blive forskjellige i Henhold til de vedkommende ledende Personligheders Maade at

virke og leve paa. Betragter man saaledes andre Virksomhedsgrene, f. Ex. Bankforretning, da har man det Særsyn, at en lille Bank i Stockholm har givet sine Actionairer for sidste Forretningsaar et Udbytte af 20 % foruden at henlægge til sin Reservefond 50 %, hvorimod mange andre Banker kun have bragt deres Actionairer Tab. Det er hovedsagelig foruden Held den meer eller mindre Grad af Dygtighed og Omsigt vedkommende Directeur er i Besiddelse af, der gjør Udslaget.

Skulde end min Fremstilling af denne fameuse Sag ikke tjene mig selv til noget Gavn, men maaske enddog er til Skade, saa nærer jeg det Haab, at der i samme er fremkommet Adskilligt, der kan være af Vigtighed at tage i Betragtning under Tilveiebringelsen af en Actielovgivning, hvortil der er en saa høi Trang her i Landet. Thi er jeg og flere med mig end blevne Offre formedelst Mangel paa en saadan Lovgivning, saa kan vor Skade dog derved komme Andre til Gavn, idet Folkeblikket bliver henvendt paa, hvor Brøsten er, hvori man ogsaa kan søge en Trøst. Havde der existeret en Bestemmelse i Lovgivningen, der havde paabudt: „Intet Aetieselskab maa træde ilive uden det positivt godtgjøres, at alle Actierne ere overtagne af dertil vederhæftige Folk", saa havde i dette Tilfælde formentlig den største Skade været afværget, og, at der findes en saadan Bestemmelse i Lovgivningen kan dog virkelig ikke være mere end hvad Ret og Billighed kan fordre!!

Herved være saaledes denne Sag indanket for Publicums Domstol, der, som jeg haaber, vil vide at dømme Alt og Alle i det concrete Tilfælde efter Fortjeneste.

Et Bidrag til Fabrikernes Historie
af
Carl Alberti.

Buenos Ayres, den 10de Juni 1876.

Hr. Dyrlæge Emilius Olsen
i Kjøbenhavn.

Jeg har hørt fra Kjøbenhavn, at De har skrevet en Bog om Deres Forhold til de to af mig stiftede Actieselskaber. Jeg har ikke seet Bogen, men jeg har hørt, at De, som naturligt er, tager alvorlig fat paa mig samt ogsaa paa Cand. juris A. Alberti og Overretsprocurator C. Alberti; endvidere at Sidstnævnte har anlagt en Injurieproces mod Dem. Jeg kan godt forstaa, at De, forbittret, som De maa være, over at næsten alle Deres, et heelt Livs, Sparepenge ere gaaede tabte, har skrevet denne Bog. Men jeg troer, at Alle med mig kunne ikke andet end misbillige, at Overretsprocurator Alberti har anlagt Injurieproces imod Dem; thi han burde have indseet, at De har tabt nok ved, hvad der knytter sig til Navnet Alberti; og hvad De end har skrevet burde han ikke paaføre Dem flere Pengetab ved Procesomkostninger og mulig Mulkt; og der gives desuden Tilfælde, hvor end ikke tusinde vundne Injurieprocesser have Indflydelse paa den offentlige Mening. Jeg haaber De vil tillade mig at erstatte Dem den Pengeudgift, der kunde komme af den Proces, og naar De kan oversee Summens Størrelse, vil jeg bede Dem, at enten De eller Deres Sagfører vil skrive mig den til, og skal da Beløbet blive Dem udbetalt i Kjøbenhavn. Det har undret Mange, at jeg efter Alt, hvad der er blevet sagt om mig, ikke er fremkommet med et Forsvar, og min Taushed er bleven udlagt som om jeg intet Forsvar havde. Paa Grund af mange Omstændigheder maa jeg endnu tie, men jeg vil dog skrive Dem til, Fabrikernes sidste Dages Historie, og jeg troer, De vil deraf indsee, at det ikke var mig, der hidførte denne ulykkelige Katastrophe. Jeg har læst i Aviser, der ere Modstandere af Venstrepolitik, saaledes som den drives i Danmark, at det ikke var Politik, der hidførte Fabrikernes sørgelige Skjæbne; men det var det dog.

Jeg gjorde fra Begyndelsen Alt for at holde Politik ude, da jeg havde paa Fornemmelsen, at Politik ikke kunde andet end skade

Sagen. I October 1873 blev det første Festmaaltid afholdt paa Fabrikerne, medens de vare under Opførelse, og medens Referenter fra Dagstelegrafen, Berlingske Tidende og andre Aviser den Dag havde Adgang til at besee Fabrikerne, havde jeg ikke indbudt Morgenbladet eller andre Venstreaviser, og der var ikke een Venstremand tilstede. Senere, da Fabrikerne gik over til et Actieselskab og Actietegning fandt Sted, foruden i Provindserne, i Kjøbenhavn: hos Industribanken, Overretsprocurator C. Alberti og paa mit Contoir, saa, da Procurator Alberti hørte, at Indbydelsen ogsaa var indleveret til Bekjendtgjørelse i Dagbladet, erklærede han paa det Bestemteste, at han den næste Dag vilde vise al Actietegning, der skete paa hans Contoir, tilbage, fordi Bekjendtgjørelsen kom til at staa i Dagbladet. Det var Kl. 7 om Eftermiddagen, og for at undgaa Skandale maatte jeg om Aftenen gaa op i Dagbladets Trykkeri, hvor Bekjendtgjørelsen allerede var sat i Sats, og stryge Procurator Albertis Navn blandt Tegningsstederne i Bekjendtgjørelsen i Dagbladet, medens det fandtes i alle andre Blade, og dette snæverhjertede politiske Had fortsatte han til det Yderste til Deres, til min og til alle de andre Actionairers Skade. Jeg stod imod saa længe som mulig, og kun, naar Actieselskabet var i Pengetrang, gav jeg efter. Snart hed det fra ham: „Det er en Skandale, at Du abonerer paa Dagstelegrafen", og det saa mange Gange, at jeg tilsidst sagde den af. Snart hed det fra ham: „Det er en Fornærmelse mod mig, at Du lader Fabrikernes Sager trykke hos Ferslew." C. W. Ferslev & Co. havde for mig og Fabrikerne udført Arbeide for og faaet betalt 2500 à 3000 Kr. Forgjæves forklarede jeg ham, at Dagstelegrafen var Eet og C. W. Ferslew & Co. et Andet, og at Procurator Alberti maaske saae, hvad der stod i Dagstelegrafen før Ferslew. For at tilfredsstille Procurator Alberti og hans politiske Venner maatte jeg anlægge Injurieprosesser den ene efter den anden.

Medens i andre Actieselskaber Bestyrelsen bestaaer af Personer, der hver for sig bringe Capital eller Credit til Selskabet, saa skaffede ingen af disse Herrer, med Undtagelse af Grosserer Reé, Penge eller Credit tilstede for Svovlsyrefabrikerne. De havde ingen virkelig Interesse for Fabrikerne, og Kalko har mange Gange erklæret for mig og mange Andre, at han betragtede hele sin Virksomhed for Selskabet afsluttet med „at møde 4 Gange om Aaret til Bestyrelses-

møde". For denne Virksomhed tog han ved Aarets Slutning omtrent 1500 Kroner Tantième. For at udarbeide for Svovlsyrefabrikerne et slet Plagiat af Lovene for „De forenede Oplagspladser„ — beregnede han sig 1000 Kroner, som jeg paa Selskabets Vegne om end nødig gav ham. Hele Kalkos Virksomhed ved Selskabet var en regningsskrivende Virksomhed, og der forefaldt mange Scener mellem os ved Præsenteringen af disse Regninger. Da jeg repræsenterede Actionairerne lige overfor Procurator Alberti, Selskabets største Creditor, og han tidt benyttede sig af sin Magt som Creeditor vel meget, var Situationen tidt uhyggelig; tilmed da Procurator Kalko svigtede Actionairerne og modarbeidede dem ved, som Procurator Albertis Ven, at holde ham, Selskabets største Creditor á jour med hvad der forefaldt paa Bestyrelsesmøderne; og jeg troer, at Hr. Schleisner i Sandhedens Navn vil indrømme, at vi ofte have talt om den Skade Kalko gjorde Actionairene og den bedste Maade at blive ham qvit; thi, naar vi i Bestyrelsesmøder eller ved andre Leiligheder forhandlede Selskabets Status, saa hørte i Reglen Schleisner eller jeg et Par Dage efter, at det var almindelig bekjendt, hvad der var forhandlet; det viste sig da, at det var Kalko, der havde bragt Selskabets Hemmeligheder ud i Publikum, og naar vi bebreidede ham, saa svarede han: „Herregud, naar min Familie spørger mig, maa jeg da sige det". Saaledes stode Sagerne, da Procurator Alberti benyttede sig af sin Magt over Selskabet som Creditor, og som Kalkos Ven fik „den kyndige Mand Hr. Lange" anbragt ved Selskabets Bogholderi; og da Lange traadte ind, da var det ikke som Procurator Albertis Spion, men som den der i Selskabets Interesse skulde assistere ved Selskabets Bogholderi, og der blev bestemt ham en Løn af 1000 Kroner; men snart saae jeg, at Actionairerne og jeg vare blevne overlistede. Lange gik Procurator Albertis Ærinde og det tagende Løn af Actiefelskabet. Procurator Alberti vilde see klart i Sagerne, om det convenerede ham at styrte Selskabet eller blive ved at være Selskabets Banquier, og dertil brugte han Lange. Min Stilling som Actionairernes Forsvarer blev nu yderst precair, da jeg saae, at vi havde Fjenden (thi under disse Omstændigheder var en Hovedcreditor med maaske Notarius eller Kongens Foged i Hælene en Fjende) i vor egen Leir. Jeg stod saa at sige ene, hos Hans Hansen og Kalko kunde jeg ingen Hjælp vente.

Da jeg ikke billigede politisk Brødnid, saa, som De vil have seet af det tidligere, blandede Procurator Alberti sig stadig af politisk Had i Selskabets Forbindelser (selv i Detailler) med Yderverdenen; og naar dertil kom, at Kjøbenhavnerne ikke havde det bedste Øie til ham paa Grund af den Maade, han optraadte paa i Politik, og den lidet hensynsfulde Maade, han gjennemførte de ham betroede Retssager paa, saa vil De indsee, at Publicum ikke saae velvilligt paa et Foretagende, hvortil hans Navn var knyttet.

Paa Slutningen blev Forholdet endnu mere spændt ved at Procurator Alberti havde sat sig i Hovedet, at et ungt Menneske, ved Navn Bull, som var Skriver paa Fabrikernes lokale Contoir paa Kastrup Nordmark, skulde bort, da han, efter hvad de Conspirerede mente, var overflødig; deels mente jeg, at Procurator Alberti ikke havde Ret til at stille et saadant Forlangende, og deels ansaae jeg det for uforsvarligt at jage et ungt dygtigt Menneske paa Porten uden videre; derfor blev han der trods daglige for mig mildest talt ubehagelige Scener med disse Folk, Scener, der strakte sig ud over flere Maaneder, indtil jeg skaffede ham en Plads hos et stort Maskinfirma, hvor han endnu er til Principalens Tilfredshed. Alt, hvad jeg kunde skrabe ind ved Salg af Actier, laante jeg Selskaberne rentefrit; men nu begyndte de af Procurator Albertis politiske Venner, der havde de fineste Næser, at lugte Lunten, og, efterat have taget den 10% Dividende, at sælge ud saa vidt mulig. Blandt disse var Tauber. Hans Actier kjøbte jeg paa Rubin og Bings sidste Qvartalsauction, medens jeg var i Kjøbenhavn. Saaledes gik næsten alle de Penge, jeg fik ind ved mit Actiesalg paa Slutningen, til at tage andre Actier ud af Markedet. Da nu Procurator Alberti og hans Venner saae, at det convenerede bedst at styrte Selskabet, indfandt Procurator Alberti og Cand. juris. A. Alberti sig paa mit Contoir og anmodede mig truende om at nedlægge min Post. Men da jeg i deres Spil mod mig havde et meget fint Kort paa Haanden, kom de ingen Vegne; nu begyndte de at stemme Tonen ned og forklarede, at det var i Actionairernes Interesse etc., og at, naar jeg vilde gaa, skulde der komme ny Penge i Foretagendet, og at de vilde sørge for, at en Majoritet af Actionairer bevilgede mig en Pension i 9 Aar paa nogle 1000 Rd. aarlig af begge Selskaber; jeg sagde imidlertid nei, og jeg vidste, at de stode

magtesløse lige overfor mig af forskjellige Grunde. Uden Resultat gik de bort. Da undsaae de dem ikke for, at faa min Moder til at tale med mig, da de vidste, at hun havde Indflydelse paa mig. Den næste Dag skrev jeg en Fratrædelse paa visse Betingelser under; men de bedrog mig, da de ikke saa meget som fremlagde den for Generalforsamlingen. Nu havde de Spillet vundet. De meldte min Fraværelse pr. Telegraf til Hans Hansen i Menstrup og bad om hans Underskrift til en Indkaldelse af Generalforsamlingen. Hans Hansen telegraferede ind, at han bemyndigede dem til, at sætte hans Navn under Hvadsomhelst. Jeg troede stadig at de handlede i Actionairernes Interesse. De telegraferede efter Grosserer Née, han kom; de skulde bruge 15000 Kr., han vilde Ingen give, idet mindste ikke uden Procurator Albertis Garantie; Procurator Alberti vilde ingen Garantie give; de tilbød al anden forhaandenværende Garantie; men Grosserer Née vilde ikke. Da maatte de til deres store Ærgrelse bide i det sure Æble, og tage deres Tilflugt til den af dem afsatte Directeur. Hvad de ikke kunne opnaa hos Grosserer Née, skaffede jeg dem hos ham. Han vilde ikke give dem 15000 Kroner mod den af dem tilbudte Garantie, da de ikke kunne overbevise ham om, at det var Garantie; efterat jeg havde udviklet det for ham, gav han 16000 mod den samme Garantie; og ligesom jeg kjørte dem ud af denne Vanskelighed, kunde jeg ogsaa have bragt dem ud af andre. De havde lovet mig at udbetale mig min Gage for det sidst forløbne Qvartal; men det glemte de, da de havde faaet Pengene. Jeg foreslog Kalko, at han skulde tale med de forskjellige Kreditorer om at vente 12 à 14 Dage til Generalforsamlingen var afholdt; men han vilde ikke, han sagde: han havde aldrig gaaet med Tiggerposen og skulde aldrig komme til det. Fabrikerne vare i gode Hænder. Den kyndige Mand, der først gjorde et Regnskab op med 10% Overskud, arbeidede nu paa et til Generalforsamlingen tidssvarende Regnskab. At jeg endnu efter min Fratrædelse havde Tillid til Selskabets Bestaaen, kan sees deraf, at jeg med en Sum, som jeg modtog efter min Fratrædelse, fra Horsens, for solgte Actier, betalte et Parti Actier, kjøbte af mig gjennem Vexelerer Simonsen; og det var ikke ved Tvang, jeg havde intet Skriftligt med ham, og Simonsen kunde kun appellere til min Æresfølelse, saa meget be-

nægtet af D'Hrr. At jeg ikke var mig det bevidst, som senere blev kaldt **mine** Bedragerier, kan sees deraf, at jeg efter min Fratrædelse strax satte mig i Bevægelse for at danne et Garantifond paa 100,000 Kroner, der skulde bruges som Udbetaling ved Kjøb af et Apothek paa Sjælland; dette var allerede betydeligt fremskredet: jeg havde fundet det Pengeinstitut, der imod Garantifonden vilde yde Beløbet; og De kjender vist tilstrækkeligt til Bondestanden til at vide, at Garantifondet vilde være kommet tilstede (Agenterne, der besørgede det tegnet, skulde have 5% Commission). Overretsprocurator Alberti havde helligt, ved sit Ord, lovet mig ikke at røre mit Indbo, og en af de Betingelser, jeg fratraadte paa var, at min Pension, paa nogle tusinde Rd. aarlig, skulde stipuleres saaledes, at Ingen kunde gjøre Arrest i den. Da jeg nu mente, at have bragt mine egne Sager nogenlunde i Orden, begyndte jeg at gjøre Anstalter til at sikre Selskabets Bestaaen, hvori jeg var meget interesseret, da jeg i begge Selskaber eiede tilsammen c. 400,000 Kroner Actier; og kunde jeg blot holde disse i nogenlunde Pris, eiede jeg langt mere end jeg skyldte. Men ved denne min sidstnævnte Virksomhed begik jeg i D'Hrrs. Øine en Dødssynd. Efter forskjellige Forslag, fremkom jeg med et, D'Hrr. ikke vilde have kunnet undlade at stemme for paa Generalforsamlingen, og som vilde have frelst Selskabet; men dette var imod D'Hrrs. Plan. Hvad der end blev af Actionairerne, vilde de have deres Tilgodehavende. De vare mindre Actionairer, men store Creditorer. Procurator Alberti havde circa 16,000 (sexten tusinde) Rd. Actier; Cand. jur. Alberti havde 1 (een) Actie, stor 100 Rd.; Procuratar Kalko 1 (een) Actie, stor 100 Rd.; at de paa Generalforsamlingen mødte med saa store Summer i Actier var kun Comediespil; det var mine Actier Procurator Alberti havde som Sikkerhed, og som de benyttede sig af. Det saae desuden godt ud i Landbostandens Øine, at D'Hrr. havde saa store Summer i Actier. Trods Kalko havde skummet mere end 3,500 Kroner reen Indtægt af mig og af Fabrikerne i den korte Tid, de bestode, havde han dog mere endnu at fordre; han foretrak en Liquidation, da han mente, at det ville gaa hurtigere; men hvor grusomt disse Folk skuffede dem selv har Tiden vist. Havde de holdt dem rolige, ville de rimeligviis nu have havt deres Penge, og Actionairerne og jeg ikke være ruinerede. De faldt

ogsaa i den for Actionairerne gravede Grav. Hvem gravede den? Ikke jeg. Jeg laa selv deri med det største Beløb. Endnu engang gjorde D'Hrr. et Stormløb mod mig, da de saae, at jeg ikke vilde gaa ind paa Liquidation.

De malede mig Sagerne saa sort, at jeg tilsidst indsaae, at jeg havde bedst af at fortrække og begynde nedenfra i et fremmed Land. Hvad der forefaldt paa Generalforsamlingen veed De. De bona fide Ihændehavere af Actier vare i Minoritet; misbrugende mine Actier, ruinerede de saa mange Folk. De veed, hvor villig Procurator Alberti og Cand. jur. Alberti vare til nogle faa Dage for Generalforsamlingen at modtage af Dem endnu en Indbetaling paa Deres Actier, og hvis Ole Christensen tør, kan han ogsaa fortælle en lille Historie. Tro De mig, Emilius Olsen, var jeg ikke bleven styrtet, vilde Fabrikerne endnu idag have gaaet deres Gang for Actionairernes Regning; thi de vare rentable. Hvad der var iveien var, at Driftscapitalen var bygget op; men den var ikke bygget productionsløs op; thi for endeel deraf var Gjødningsfabrikerne byggede, der gave 10% i Leie, foruden at Leierne skulle vedligeholde dem. Jeg skaffede stadig flere Penge til Selskabet for solgte Actier. Jeg solgte for c. 350,000 Kroner Actier i begge Selskaber, Resten sad jeg selv med. Og den Omstændighed, at jeg solgte saa mange Actier, aldrig under pari, paa en Tid, hvor saa mange Rygter vare i Circulation, er et Beviis for, at jeg vilde have faaet solgt Tilstrækkeligt i Høsten 1875 til at holde Selskabet paa Benene.

Jeg har meget, jeg skal oprette, mange Tab jeg skal dække; men det skal med Guds Hjælp lykkes mig. Jeg haaber først i August at aabne et Apothek her, og foruden tjener jeg paa anden Maade. Hvis jeg ikke nærede den Fortrøstning, at jeg, naar Tiden kommer, kan lægge en stor Deel, af hvad man kalder **mine** Bedragerier over paa de rette Folk, vilde Livet intet Værd have for mig.

Til Slutning vil jeg garantere Dem, paa Grund af forskjellige Omstændigheder, at de her i dette Brev omtalte Herrer ikke ville anlægge Injurieproces mod Dem for dettes Indhold, selv om de havde Lyst dertil, hvad Brug De end maatte gjøre af dette Brev.

Deres ærbødige

Alberti.

Motiveret Udmeldelse som Tillidsmand for „Den sjællandske Bondestands Sparekasse"
af
Forfatteren.

Hr. Overretsprocurator!

Det er Dem bekjendt, at jeg ved Deres Søns Actieforetagender har havt et Tab, der nu med Renter vil udgjøre henved Kr. 34,000, kun beregnet til 5% fra d. 11/6 75, hvilket hidrørte fra, at jeg i Deres Person troede at have en Borgen for Sandheden af, hvad han udtalte om Forholdene i forskillige Retninger, Fabrikerne vedkommende, da det blev uimodsagt fra Deres Side, saaledes, naar Deres Hr. Søn offentlig sagde i Indbydelsen til Actietegning i Svovlsyrefabrikerne, at der af Actiebeløbet alt var „tegnet Rd. 100,000, og dernæst naar han, d. 12/12 73, sagde om Rest: Rd. 225,000, idet han sluttede Tegningen: „det udbudte Beløb er dækket", hvilket i Virkeligheden var den completteste Usandhed, idet kun en knap Sjettedeel af det samtlige Beløb paa reel og oprigtig Maade blev overtaget — iberegnet Deres eget Actiebeløb: Rd. 15,500. Jeg føler mig heri brøstholden og det saa meget destomere, som jeg personlig afkjøbte Dem for Rd. 600 i Svovlsyrefabriksactier, — hvilket De vel har søgt at modbevise i den Injurieproces, De har anlagt imod mig, ved at jeg i Breve og i min Brochure ogsaa har kaldt dette Kjøb en Tegning, hvilket jeg har oplyst, kun fra min Side var en almindelig Betegnelse for alle Erhvervelsesmaader, hvad enten jeg erholdt Actierne ved virkelig Tegning, Kjøb eller Bytte, eller ogsaa, at dette Udtryk er brugt abbreviistisk istedet for: tegnet mig for Kjøbet ɔ: give Gjældsbrev for de kjøbte Actier, — hvortil jeg endvidere har føiet og føier følgende aldeles uomstødelige Grunde for, at det var et ligefrem Kjøb.

1) At Actier paa den Tid, d. 20de Januar 1874, jeg kjøbte dem af Dem, kun kunde erhverves ved Kjøb, da Deres Søn allerede d. 12te December 1873 offentliggjorte følgende Erklæring: „Det bekjendtgjøres herved, at Actietegningen i „Albertis Svovlsyrefabriker" er sluttet, idet det udbudte Beløb er dækket." — Det var saaledes de facto en Umulighed ved „Tegning" at erhverve Actier.

2) At De personlig modtog Betalingen af mig for de af Dem

affkjøbte 6 Actier à 100 Rd. ved til forskillige Tider at modtage Beløbet i 3 Indbetalinger, saaledes: 150 Rd., 200 Rd. og 250 Rd.

3) Ved den Maade, De har beregnet Dem Renter af Beløbet, idet De fra den Dag, d. 20/1 74, da Kjøbet fandt Sted, har beregnet Dem Renter af 600 Rd., hvad De var berettiget til, da det var et Kjøb, men hvad De ikke havde været berettiget til, hvis det havde været en Tegning, da der paa den Tid kun skulde have været indbetalt 50% ɔ: 300 Rd., idet kun det halve Beløb paa den Tid, i Henhold til Indbydelsen til Actietegningen, var forfaldet til Betaling, hvorved De altsaa, i saa Tilfælde, kun kunde have beregnet Dem Renter af 300 Rd. fra den 20/1—1/2 74 — og kun af 450 Rd. fra den 1/2—1/3 74, da den 3die Indbetaling skulde have fundet Sted paa den førstnævnte Datum, — og først af 600 Rd. fra d. 1/3 74, da den 4de Indbetaling skulde ske paa den Dag, — hvorimod De, som sagt, beregnede Dem Renter af hele Beløbet: 600 Rd. fra den 20/1 74, da Kjøbet fandt Sted, og indtil den 28/4 74, da den første Afbetaling foregik ved mig til Dem.

4) At de andre Actieforhandlere, daværende Folkethingsmand Hans Jensen af Kundby og endnu værende Folkethingsmand Hans Hansen af Menstrup, der paa et tidligere Standpunkt vare antagne til Agenter for Actiesalg end jeg, efter deres Udtalelser i Criminalretsforhøret, der blev optaget i Anledning af Misligheder begaaede ved Ledelsen af Actieselskabet „Albertis Svovlsyrefabriker", og hvorfor den forhenværende administrerende Directeur ved samme Selskab, Deres Søn Carl Alberti, sigtedes, — kun derefter have befattet sig med Kjøb og Salg.

5) At det første Skriftlige, vedrørende denne Sag, fra mig til Dem, Brevet af d. 26/4 74, udtrykkelig betegner denne Handel som et Kjøb, idet jeg derstedes siger: „dernæst kjøbte jeg de ovenberørte 6 Actier af Dem", og i et andet Sted i Brevet omtaler jeg Actierne som „solgte" af Dem til mig; og endelig

6) At jeg i min Brochure, udgivet i April d. A., Pag. 18 siger: — — „selv de 600 Rd., jeg ved mit Besøg hos Overretsprocurator Alberti, og tør jeg sige paa hans Foranledning, kom til at skylde ham for 6 Actier", o. s. v.; thi, hvorledes

kunde jeg ellers skrive: at „skylde ham" 600 Rd. naar det ikke var ved et Kjøb af Actierne?!

Det maa herved altsaa paa det evidenteste være godtgjort, at jeg har afkjøbt og kun kunde have afkjøbt Dem de 600 Rd. i Albertis Svovlsyrefabriksactier, — hvorhos det maa være lige saa klart, at jeg overhovedet ligefor Deres Øine indlod mig med Deres Søn i den oftomtalte store Actiehandel for 14 à 15000 Rd., idet Sagens Historie er saaledes, at jeg directe, d. 10/12 73, henvendte mig skriftlig til Dem, hvad De jo under Sagen har erkjendt, om at erholde for 600 Rd. i Actier, — og hvad Rest 13,800 Rd. angaaer, da forholder det sig dermed som De veed: at jeg under 31te Januar 1874 tilskrev Dem, om De vilde laane mig 7000 Rd. imod Pant i forskjellige opgivne Værdipapirer. Den 3die Februar næstefter fremkom Deres Søn med sin uventede Anmodning til mig om, at sælge Actier for ham, hvortil jeg under 7de samme Maaned svarede, at jeg dertil var villig, naar han kunde indestaa for Rigtigheden af hans Calculatur, der lovede 18% Udbytte. I Slutningen af dette Brev beder jeg Deres Søn erindre Dem om, at svare mig paa min Anmodning om Laanet af de 7000 Rd. Herved gav jeg Dem og Deres Søn den allerskjønneste Leilighed til at beraadslaa om, hvorledes denne Sag skulde bedst tages. Og derpaa er det, at Carl Alberti tilskriver mig, d. 10/2 74, hvorved han fremkommer med Forslaget om den for mig saa fordærvelige Byttehandel, og idet jeg antager, at Foretagendet er sundt og godt, som bærende Deres Navn, gaaer jeg betingelsesviis ind paa Byttet, hvorom jeg tilskriver Deres Søn d. 14/2 74. Det er en tænkelig Mulighed, at De og Deres Søn allerede fra den 1ste Febr. har pleiet Samraad med hinanden om, hvorledes Forretningen bedst skulde fremmes, — og, at Resultatet deraf er deres Søns Henvendelse til mig i Brevet af 3die Febr. om at sælge Actier for og kjøbe Actier af ham, — jeg siger, at det er en tænkelig Mulighed, men hvad der er givet, det er, at De og Deres Søn, efter min Anmodning til ham, i mit Brev af 7de Febr., om at spørge Dem om Laanet, har udvexlet Meninger og Tanker om mit Laaneandragende, og hvad dermed kunde komme til at staa i Forbindelse. Jeg holder mig forvisset om, at De har kjendt Deres Søns Tanker om denne Byttehandel med mig i flere Dage før jeg kjendte den, —

men noget Afgjørende ligger der ikke for Dagen før De selv siger i Brevet af 15de Febr. 1874 til mig, saaledes: „Om foranstaaende vil jeg ikke undlade at meddele Dem Underretning, uagtet det synes som om De i et Brev til min Søn, der er kommet ham tilhænde idag, har taget en anden Bestemmelse."

Men som den der ex professo excellerer i den høiere Benægtelseskonst, stemmer det jo med Systemet, at ville bortforklare den Kjendsgjerning, at De var vel vidende om Deres Søns Byttehandel med mig, ved at paaskyde, at De kun har Deres Kundskab, ikke ved at have læst mit Brev til Deres Søn, der paa den Tid boede hos Dem, men ved en mundtlig Meddelelse fra ham, som De, som det synes, endog vil gjøre til en saa uvidende Person, at han ikke engang kunde læse et tydeligt skrevet Brev fra mig, hvori jeg meddeler ham, at de Papirer jeg vilde laane paa, beroede hos Baron Gedalia, — idet De beskylder ham for, at han skulde have spurgt Dem, om De havde Papirerne, som han skulde have. Troer De virkelig, at Nogen kan eller vil tage et saadant Gallimatias for gode Varer, — at enhver Tænkemaade just herved absolut maa forefinde et Indicium imod Dem; — thi det forekommer mig, velbeseet, at være at drive Benægtelsessystemet alt for vidt, naar Benægtelsen trænger til at begrundes ved saadant Nonsens.

De har saaledes deels selv solgt mig en Vare, og deels var De vel vidende om, at Deres Søn solgte mig en uhyre Post deraf, der ikke havde den Værdi, som den af ham udgaves for at være af, da det som oftmeldt var Løgn han sagde, at der var „tegnet" for 100,000 Rd. før Indbydelsen til Actietegningen fremkom, da der først efter at den var „sluttet" var tegnet for c. 50,000 Rd.; thi havde jeg ikke troet paa Sandheden deraf, havde jeg ikke engang indladt mig med de første 600 Rd., og da langt mindre for et større Beløbs Vedkommende; thi, hvad jeg kjøbte, skete alene under Forudsætning af, at alle Actierne vare „tegnede" og „dækkede" paa en redelig Maade af dertil vederhæftige Folk, og vilde de da have havt en virkelig Værdi, som imidlertid reducerede sig til 0, da Størstedelen vare usælgelige, — saa at Selskabet maatte gaa fallit af Mangel paa Driftscapital, og Contanter til Dækning af dets stadig voxende Gjæld, navnlig til Dem, der vilde have Deres Penge, som Deres Søn siger, hvad der end saa blev af

Actionairerne! I Virkelighed vare Actierne, under de givne Omstændigheder, efter min Mening, et aldeles værdiløst Papir allerede den 12/12 73, da Actietegningen sluttedes.

Jeg anseer mig saaledesført bag Lyset af Dem personlig, ligesom De ogsaa var vel vidende om, at Deres Søn gjorde det. Jeg mener derfor, at De i Henhold til den bestaaende Lovgivning er forpligtet til at erstatte mig mit lidte Tab, — som jeg haaber, at De efter bedre Overveielse vil erkjende. De kan jo dog ikke andet end tilstaa, at Uretten ligger paa Deres og Deres Søns Side, (han indrømmer saa villig, at der ligger Bedrageri i Spillet, men han fremhæver derhos, at der er Andre, som han kalder „de rette Folk", der bære Hovedskylden), idet De jo ligesaa godt som han har kjendt det factiske Forhold, det Forhold navnlig, hvorpaa jeg lægger Vægt, og som i Sandhed var og er det Afgjørende — Forholdet med Hensyn til Actietegningen, hvorved jeg blev ført bag Lyset af Dem og ham, ved at han udtalte en Usandhed, hvortil De forholdt Dem taus — og det skulde De ikke have gjort; thi derved kastede De indirecte Terningen hen til et farligt Spil!

Da Deres Søns Udtalelser, igjennem de offentlige Blade, gik ud paa at Actiebeløbet: 325,000 Rd. deels skulde være „tegnet" og deels være „dækket" — i Virkelighed var en ligefrem Løgn, naar han ikke engang, strax efterat Tegningen var sluttet, kunde betale en Vexelgjæld paa c. 30,000 Rd., fordi „Actietegningen var falden saa slet ud" (undskyld, Hr. Overretsprocurator, jeg bruger Deres egne Ord), uden at De maatte træde til og indfri hele Beløbet ved at give Deres Søn Arveforskud — hvorved De altsaa vidste, at han havde begaaet et Falsum ved disse Udtalelser, som De burde have gjort Publicum opmærksom paa, naar De ikke selv vilde overtage den Deel af Actiecapitalen, der ikke paa anden Maade kunde blive afsat. Men idet De ingen af Delene gjorde, har De gjort Dem skyldig i et utilgiveligt Forhold, der blev saa skjæbnesvangert for Selskabet, at det mistede hele sin Capital, — og, hvorfor De formeentlig maa staa Selskabet til Regnskab.

Jeg vil for mit personlige Vedkommende minde om, at De forinden den 20de Januar 1874, da De solgte mig de 600 Rd. i Actier, havde givet Deres Søn c. 27000 Rd. til dermed at indfri de nævnte Vexler fra Firmaet Rahr & Randrup i Manchester,

da Hr. Nahr i Maanedens Begyndelse henvendte sig til Dem i Anledning af Meddelelsen fra Deres Søn, at „Actietegningen var falden saa slet ud“, at han ikke kunde indfri Vexlerne for de forskjellige af Firmaet til Fabrikerne leverede Gjenstande — og at der saaledes heri er et uomstødeligt Beviis for, at De saavel kjendte det sande Forhold med Hensyn til Actietegningen, at alle Actierne ikke vare „tegnede“ og „dækkede“ paa en redelig Maade, idet, som sagt, disse Udbetalinger gik forud for den 20de Januar 1874, og altsaa længe for jeg gjorde det store Actiekjøb eller Bytte med Deres Søn, som De ogsaa var i saa god Kundskab om.

Jeg blev ført bag Lyset ved Deres Søns Udtalelser, — og især ved Deres Taushed lige overfor disse, hvorved jeg troede at Alt var i god Orden; thi aldrig kunde det falde mig ind at rette directe Spørgsmaal (og hvad Svar havde jeg vel i saa Fald faaet?), hverken til Dem eller ham, som jeg ansaae for respectable og redelige Folk, hvis Sandhedskjærlighed jeg ansaae for utvivlsom, om det forholdt sig saaledes som han havde udtalt, og derfor maatte betragte det som en nederdrægtig Fornærmelse og Uforskammethed, hvis saadant Spørgsmaal fremkom, da Ordene „tegnet“ og „dækket“ vare tydelige nok og ikke kunde misforstaaes. Ja, jeg gik endog saa vidt i min Tro paa D'Hrrs. Redelighed, at denne Tro end ikke i fjerneste Maade blev afficeret ved ligefremme Meddelelser fra flere Sider om, at der var noget meget Galt forhaanden med de albertiske Fabriker. Jeg troede paa Dem i saa Henseende, Hr. Overretsprocurator, som om De næsten havde været Indbegrebet af Sandheden og Ufeilbarligheden selv, — og havde jeg ikke havt denne Tro vilde jeg ikke have overtaget een eneste Actie, end mindre solgt Nogen til Andre. Det er til Dem, at jeg og alle Actionairer have fæstet vor Tillid, — men, hvorved vi Alle saa bitterlig ere blevne skuffede, ja, endog i den Grad, at Deres egen Søn erklærer Dem for at være Actieselskabets Fjende.

Der er i den hele Affaire ikke Andet end sørgelige Minder tilbage, og det gjør da saa godt, naar der kan blande sig lidt Komisk deri, som det De i Deres retslige Indlæg giver tilbedste, f. Ex., naar De siger, at det maatte være Actieselskabet nok, idet Deres Søn overtog c. 275,000 Rd. af Actierne, at han afskrev et lignende Beløb paa Capitalen, som han skulde have for Fabri-

kerne — uden at have et eller dog tilnærmelsesviis tilsvarende Beløb. Men hvorfor i al Verden gav De dog ikke Deres Ven, Hr. Rahr, c. 30,000 Rd. i Actier istedet for i Valuta, som jo dog notorisk havde været langt beqvemmere for Dem, baade med Hensyn til ham som Andre, der skulle have Penge; men det har De maaske slet ikke husket paa den Gang? De heldige Indfald falde ikke alle Tider Folk lige heldigt ind! Dette og lignende comiske Indfald f. Ex., naar De et andet Sted saa uhyre morsomt diverterer med den Vittighed: „Jeg benægter aldeles bestemt Indstævntes Paastand, at han" (Sønnen Carl Alberti) „ikke skulde være istand til at fri Selskabet for al løs Gjæld, hvorved det faldt." Her er dog vel aldrig en Sigtelse mod Deres Søn for, at han er løbet med Kassen? Eller, naar De saa uendelig humant udbryder: „Jeg vil ikke forlange det Umulige[1]) af Indstævnte, nemlig Oplysning om, hvorledes Selskabets Stifter kunde ved at tage Actier i Betaling „paatage sig at betale Selskabets Gjæld paa Prioriteten nær", o. s. v. O! hvor skjønt saadanne Udtalelser lyde — hvilket Indbegreb af Viisdom i dens yderste Concequents! uden dog at udelukke Deres ganske eiendommelig elskværdige Naivitet, der nu og da er istand til at fremkalde et lille Smil over mit ellers traurige Physiognomie.

Jeg styrkedes i Troen paa, at De vilde opretholde Værkerne, uagtet jeg, især tilsidst, fik Fornemmelse af, at Deres Søn var i Pengetrang, ved at Hr. Assurancebestyrer J. A. Hansen paa en Forretningsreise i 1874 meddeelte mig, ved et Møde i Bechs Kro, at De havde yttret til ham om Fabrikerne: „Penge skulde der ikke komme til at mangle", — og, det var jo navnlig herpaa det skortede, hvorved Katastrophen fremkaldtes[2]). De seer altsaa, hvor lidet tro De har været Deres egen Udtalelse.

---

[1]) Det er ingen Umulighed, at udgranske den Dybhed; thi see engang, Hr. Overretsprocurator: tager Deres Søn først det Beløb, som han skulde have for Fabrikerne mere end de vilde have kostet ham at opføre, og lægger dertil de „godt 60,000 Rd.", han ellers havde og Deres Laan til ham, — saa slaar det sammenlagde Beløb godt og vel til til at dække den Fornødenhed; — men Ulykken var, at Ingen vilde have Actierne!! —

[2]) Kun ved at tage Actier kunde det siges, at være til Selskabets Fremme.

I Skrivelse til mig af 7de August f. Aar siger De: „— — — det vil være mig en Tilfredsstillelse, om en Plan, hvorpaa Redacteur Tauber og jeg, som Medlemmer af Udvalget til Svovlsyrefabrikernes Realisation, have arbeidet, navnlig efter endeel Aar at faa Actieselskabets Gjæld, paa 50,000 Rd. i 1ste Prioritet nær, amortiseret, saa at Fabrikerne derefter gives tilbage til Actionairerne enten til Drift eller til Realisation, og der saaledes skaffes Actionairerne et Activ, der ifølge de Oplysninger, der nu haves, vel vilde evaluere omtrent 150,000 Rd., kunde blive gjennemførlig under den nu indtraadte Fallit."

Den Udsigt, der heri var givet til nogen Opreisning i det lidte Tab er nu aldeles gaaet tabt ved Fabrikernes Salg. Og maaske er den Pris, hvorfor D'Hrr. Güssefeld & Rée overtog samme, Kroner 300,000 foruden at give Afkald paa en Fordring paa Selskabet for Contractsbrud paa Kroner 151,388, 66 Øre, ikke saa aldeles urimelig, især, naar Hensyn tages til, hvad Rygtet formelder, at Deres Søn til Adskillige skal have udtalt, at Fabrikerne kun stode ham i c. 175,000 Rd., der finder sin Bekræftelse i den ovenanførte skriftlige Udtalelse af Dem til mig, hvorefter De endog kun ansætter Fabrikerne til omtrent: 150,000 Rd., — altsaa en god Avance Deres Hr. Søn søgte, da han overlod Fabrikerne til Actieselskabet for 300,000 Rd.!

Men der er endnu et andet Forhold, hvori De, Hr. Overretsprocurator, ligefrem har skadet Actionairernes Interessser, idet De derved har gjort Actierne aldeles værdiløse, navnlig ved at faa puttet en allerhelvedes stor Post, c. Kr. 150,000, inclusive Prioriteten i Gjødningsfabriken, som Fordring paa Actieselskabet, ind imellem Prioriteten i Svovlsyrefabrikerne og Actierne; thi vilde De ikke opretholde Fabrikerne ved at tage Actier, burde De i ethvert Fald have ladet Selskabet gaaet fallit strax, ved at nægte det Penge; men det gjorde De ikke, saalænge De troede det „convenerede" Dem. Havde De gjort det strax, da De i Begyndelsen af Januar 1874 vidste, at Actietegningen var falden „slet" ud, saa havde Actionairerne formentlig dog faaet Noget, men det vilde De ikke, da De paa den Tid havde 27,000 Rd. i Fabrikerne, som De maaske frygtede for at komme til at lide Tab paa; og De vilde jo da ogsaa derved gaaet glip af de 3000 Rd. for at skrive Kjøbe=

contract og Skjøde for Selskabet, samt gaaet glip af at blive Selskabets Banquier. Og saa spørger Folk: hvormeget mon Alberti senior vel i Virkelighed har betalt af ovenanførte c. 150,000 Kr. foruden af de øvrige tilbagebetalte Beløb, han har fourneret Selskabet med? Da har jeg for mit Vedkommende svaret og maa svare, at heri er jeg en Mand uden Mening! Men saameget er vist, at har De ladet Dem Deres Banqiervirksomhed for Selskabet betale forholdsviis i den Grad, som De har ladet Dem betale for Deres Commissionsforretninger, saa er De gaaet ud af den Forskrækkelse i Straaleglands.

Der er forøvrigt en rigtig god, sund og logisk Tanke i det Hele: Svovlsyrefabrikerne kostede c. 150,000 eller 175,000 Rd. (maaske dog noget mere) men ere dog assurerede med Maskiner og andet Tilbehør for c. 460,000 Kr., — altsaa langtfra: 600,000 Kr., som af Dem opgivet i Deres Indlæg til Retten, og blev solgt Selskabet for 300,000 Rd., foruden at det anvendte en meget betydelig Sum til Fabrikernes Fuldførelse, hvilket paahvilede Deres Søn i Henhold til Kjøbecontracten, idet han skulde have leveret Selskabet Fabrikerne i complet Stand, hvilket han ikke kunde, saa at Selskabet gik glip af sin Driftscapital, som det byggede op — og maatte derved gaa tilgrunde. Thi hvorledes skulde Deres Søn kunde, uagtet De paastaaer, at han har gjort det, levere Fabrikerne i complet Stand, da hans hele Formue kun bestod, som De selv siger i et af deres retslige Indlæg, inclusive hans Arveforskud 50,000 Rd., i c. „godt 60,000 Rd." + hans Laan af Dem: 42,400[1]) Rd., der jo ialt kun udgjør godt 102,400 Rd.?! Saa, det Beviis ligger klart, at det var en Umulighed for ham, at overholde sin paatagne Forpligtelse, naar han ikke kunde faa solgt Actierne. — De, Hr. Overretsprocurator, erholdt 15,500 Rd. i Actierne — om til Foræring eller paa anden Maade, veed jeg ikke — hvoraf De modtog 10% som Udbytte; dernæst har De, som sagt, Fordringer paa Actieselskabet, inclusive Prioriteten i Gjødningsfabriken, der er indgaaet i Hr. Procuratorens Kasse, for c. 150,000 Kr., hvorom Gud alene veed, hvordan disse Ting i Grunden forholde

[1]) Dette Beløb kunde strængt taget ikke medregnes, da det ikke tilhørte Carl Alberti.

sig; — men Kronen paa det hele store Værk var dog Deres Hr. Sons Løgn, idet han erklærede: „100,000 Rd. er „tegnet" og 225,000 Rd. er „dækket", og, hvortil De saa oprigtig tau. Hr. Overretsprocurator, De er jo Sagkyndig, kan det vel kaldes andet end et fordømmeligt Hæleri, idet samme har bragt Mangfoldige saa store Tab?!

Der er, Hr. Overretsprocurator, Adskillige, der have urgeret, at jeg paa sine Steder har fremhævet Dem alt formeget til Deres Fordeel i min Brochure, da det høieste, man vil indrømme mig, er, at De er en meget klog Mand, og det søger man at bevise ved følgende Regnestykke:

For solgte Svovlsyrefabriksactier er indkommet c.	Kr. 300,000.	
For Partialobligationerne	- 200,000.	
		Kr. 500,000.
Alle Fabrikerne sige de have i det det høieste kostet	Kr. 400,000.	
(Med Nybygningerne — mener jeg — noget mere.)		
Men herpaa hvilede som forskjellig Gjæld, foruden Rest paa Prioriteten: 195,000 Kr., c.......	- 250,000,	
som fradraget nærmest ovenstaaende udgjør Differentsen ..		- 150,000,
hvorved, de modstaaende Beløb subtraherede, fremkommer et Overskud af...............		Kr. 350,000,

som man har brudt Hovedet med, hvortil denne Capital er medgaaet. Der menes navnlig ikke, at Alberti junior har svindlet hele dette Beløb hen til Gilder etc., eller forbrugt samme til Folkeløn m. v. i den Tid Fabrikerne ikke arbeidede; men de mene, at det ligerviis som Blodet, der udgaaer fra Hjertet og igjen vender tilbage til Hjertet, at Størstedelen af denne Capital i god Behold er gaaet tilbage til Hr. Procuratorens Kasse, hvorfra den forskudsviis udgik (eller som Nogle mene, at Summen for en stor Deel aldrig er udgaaet derfra, men kun paa Papiret er faldet Vedkommende til Last, dog ved en aldeles lovlig Fremgangsmaade), — og føier man til, at, naar De, foruden den indgaaede Prioritet, derhos har det store

Krav paa Fabrikernes Fallitbo, saa har De ved denne paa forskjellig Maade udførte behændige Manøvre utvetydig bevist, at De er en meget klog Mand, der i denne kritiske Situation har forstaaet at bjerge Dem godt.

I Deres Søns Skrivelse til mig af 10/6 76, retter han en stærk Anke mod Procurator Kalko for at han tog 1000 Kr. for at skrive Actieselskabets Love, et slet Plagiat af Lovene for „De forenede Oplagspladser“, siger han, — men De undsaae Dem, som omtalt, ikke ved at tage 6000 Kroner for et endnu mindre Arbeide, navnlig for at skrive Kjøbecontract og Skjøde for Selskabet, hvilken Betaling tog sig saa meget mere ubillig ud, som De tog den af et Selskab, der ved dets Fødsel var dødsdømt, idet Deres Søn da selv sad inde med c. 275,000 Rd. af Actierne, som han kun havde og kun kunde sælge Mindsteparten af. Betænk, Hr. Overretsprocurator, hvormangen en Kgl. Embedsmand, i en høi Charge med et betydeligt Ansvar, der maa leve med Familie i et heelt Aar uden at opnaa en Gage, der repræsenterer et Beløb, som De beregnede Dem for et Par Timers Arbeide! Hvilken Urimelighed, især i det concrete Tilfælde!!

Jeg indseer vel, at det er ubehagelige Sandheder De maa høre, naar jeg minder Dem om, at De directe har været Aarsag til, at jeg lider et Pengetab, fremdeles, at De indirecte — ved Deres Taushed — har været Aarsag i, at baade jeg og mangfoldige Andre lide endnu langt betydeligere Tab; men hvorfor vilde De dog ogsaa støtte Deres Søn ved Deres Penge og ved Deres Navns Vægt, da han ved sin Fortid dog ikke paa nogen Maade havde vist Dem, at han var Deres Tillid værdig i saa Retning; hvorfor ved Deres Adfærd, for at støtte ham, gjøre Dem deelagtig i hans Urigtigheder, hvorved De, som sagt, ved at fortie det sande Forhold, foruden mig har skadet Mangfoldige? Havde jeg havt noget Kjendskab til Deres Søns Fortid, hvad jeg ikke havde, havde jeg ikke betroet ham Nogetsomhelst. Paa den anden Side vil jeg ikke fordølge den Anskuelse, som kan være rigtig, men maaske ogsaa urigtig, at hvis han kom i Besiddelse af saadanne Pengemidler, der satte ham istand til, at kunne erstatte Alle deres ved ham lidte Tab, saa troer jeg han gjorde det.

Deres Forhold, Hr. Overretsprocurator, i sin Heelhed i denne Retning er et saadant, at den Tillid jeg i finantsiel Henseende har

havt til Dem, der har været overordentlig stor, nu aldeles er gaaet tabt, hvorfor jeg ikke længere kan forsvare, at indtage Stillingen som Tillidsmand for „Den sjællandske Bondestands Sparekasse“, hvilken Egenskab jeg fra Sparekassens Stiftelse har indtaget, da jeg var en af de 47 Mænd, der oprettede den, ved til Sikkerhed at stille os som Kautionister overfor Indskyderne, hvilket Ansvar jeg fra idag af frasiger mig, og, hvorfor jeg altsaa om et Aar, i Henhold til Vedtægterne, er løst. Jeg venter og haaber, at De fra Deres Side bekjendtgjør min Udtrædelse paa statutmæssig Maade.

Vel er det saa, at Sparekassen nu tæller 456 Tillidsmænd ɔ: Kautionister, og at disse, den Ene med den Anden, overhovedet maaske nok kan afgive Sikkerhed pro persona for 50,000 Kr., idet deres Eiendommes Værdi saaledes andrager c. 22 1/2 Million Kroner, — og at der paa den Maade er Sikkerhed for de 11 à 12 Millioner Kr., hvorover Sparekassen raader. Men der er jo ogsaa et andet Hensyn, Tillidsmændene bør tage, og det er Hensynet til deres eget Velvære; thi sæt, og det er en tænkelig Mulighed, at Tillidsmændene, ved een eller anden Skjæbnens Tilskikkelse, kunne komme til at gjøre et Tilskud af maaske flere Millioner Kroner. Skulde Tilfældet vilde det, kunde det komme til at see galt nok ud for Tillidsmændene, saa Forsigtighed tilsiger at drage sig bort fra en saadan Forpligtelse, der, som sagt, under visse Omstændigheder, kunde blive af en meget farlig Natur.

Jeg vil aabent erklære for Dem, at nærværende motiverede Udmeldelse igjennem Pressen vil finde sin Udbredelse — ligesom Acterne af den Sag, der for Tiden svæver for Retten imellem os, forhaabentlig vil blive forelagt Publicum paa lignende Maade, hvilket ogsaa vil finde Sted med Hensyn til andre Sager, der eventualiter ville fremkomme i denne Henseende.

Kjøbenhavns Nørrebro, Vævergade 8, d. 23de Septbr. 1876.

Ærbødigst

Emilius Olsen.

Velbyrdige

Hr. Overretsprocurator Alberti, Folkethingsmand, Formand for „Den sjællandske Bondestands Sparekasse“, etc. etc. Nørregade 7 i Kjøbenhavn.

Alberti senior har anlagt Injurieproces imod mig.

I Anledning af, at jeg i Bladet „Fædrelandet" yttrede mig som følger:

Den respective Redaction har i dens ærede Organ „Fædrelandet" for 18de dennes værdiget min Brochure om mit Forhold til de albertiske Fabriker en temmelig udførlig Anmeldelse, og hvorfor jeg i det Hele taget bevidner Redactionen min Tilfredshed; men der er dog et Par Punkter deri, som jeg tillader mig at ledsage med et Par Ord, hvorfor Bladet forhaabentlig vil aabne sine Spalter. Der er nemlig sagt, at der i det Højeste er solgt Actier til Bondestanden for 84,000 Rdlr.; men det Beløb maa dog kun opfattes som det, hvorfor der af Actieforhandlerne blev solgt Actier. I Henhold til den offenlige Indbydelse til Actietegning blev der solgt for omtrent 50,000 Rdlr. — og er maaske desuden solgt Actier i begge Fabrikanlæg for mulig ikke saa faa tusinde Rdlr., — om hvilke Salg min Brochure paa flere Steder indeholder Oplysninger.

Dernæst er jeg fuldkommen enig med den ærede Redaction i, at baade Alberti senior har begaaet en stor Fejl ved at vise en mærkværdig letsindig Tillid til Sønnen, der „ikke fandt nogen Støtte i dennes Characteer eller tidligere Adfærd", som og jeg efter Omstændighederne har begaaet en ligesaa stor Fejl ved den af mig udviste Tillid til Faderen; thi det var Tiltroen til ham, der gjorde, at jeg lod Sønnen faa mine Penge. Men heri stikker Forskjellen, at jeg i mange Aar havde kjendt Alberti som en redelig Mand i Pengesager, og derfor kunde jeg ikke have fjerneste Anelse om, at der under hans Søns Udtalelser, paa Grundlag af hvilke jeg ogsaa handlede med Faderen, idet jeg kjøbte for 600 Rdlr. i Svovlsyre-

fabriksactier af ham, samt lige for hans Øjne kjøbte for 14 à 15,000 Rdlr. af Sønnen — skulde skjule sig saadanne Bedragerier, hvorved jeg skulde miste mine 32,000 Kr. Det forekommer mig derfor, som mig synes med Rette, at der heri ikke alene skulde ligge en moralsk Forpligtelse for Alberti senior til at erstatte mig Tabet, men at denne Forpligtelse endog maatte være en juridisk, alt i Henhold til Straffelovens § 251, hvori det hedder: „eller som ved falske Foregivender forleder Nogen til at kjøbe eller paa anden Maade at overtage en Gjenstand for noget væsenlig Andet og Værdifuldere, end den er“, saa at han maatte være hjemfalden til Paragrafens Bestemmelse, hvoraf Erstatningsforpligtelsen formeentlig maa ligge først forhaanden, da Actierne bleve solgte mig under Opgivendet af, at 100,000 Rdlr. „var tegnet“ som den ene Deel af Actiebeløbet, og 225,000 Rdlr. var „dækket“ som den anden Deel. Men dette havde i Virkeligheden kun fundet Sted for en knap Sjettedeels Vedkommende, hvorved det Papir, der blev budt mig, havde paa den Tid en uendelig ringere Værd, end det udgaves for, og den kommende Værdi fornemmelig vilde afhænge af, hvorvidt den overveiende Rest af Actierne kunde blive solgt, eller — som Erfaringen har vist — blive uden nogensomhelst Værdi, fordi Halvparten af Actierne vare usælgelige, og Actieselskabet saaledes af Mangel paa Penge maatte gaa fallit.

Kjøbenhavns Nørrebro, den 20de Mai 1876.

Ærbødigst
Emilius Olsen.

har Overretsprocurator Alberti sagsøgt mig og paastaaet mig enten tilkjendt Fængselsstraf eller ogsaa en betydelig Mulkt. Jeg har paastaaet mig frifunden for Citantens Tiltale, da jeg formeente, at min Udtalelse var berettiget. Jeg har under Sagens Gang og til dens Belysning fremhævet, at Alberti junior bekjendtgjorde i Indbydelsen til Dannelsen af Actieselskabet „Albertis Svovlsyrefabriker“, at der forud var tegnet for 100,000 Rdlr., — samt at Alberti offentlig bekjendtgjorte den 12te December 1873, Dagen efter at Actietegningen var tilendebragt, følgende: „Det bekjendtgjøres herved, at Actietegningen i „Albertis Svovlsyrefabriker“ er sluttet, idet det udbudte Beløb er dækket,“ uanseet, at der der i Virkelighed kun til

den Tid var tegnet omtrent for 50,000 Rdlr. Actieselskabet stiftedes derefter den 20de December. Det gik endog saa flot til ved denne Leilighed, at Stemmesedler uddeeltes til Folk, der ikke havde ladet sig tegne for Actier. I Begyndelsen af Januar 1874 kom Kjøbmand Rahr af Manchester hertil i Anledning af en Meddelelse, han havde faaet fra Carl Alberti, at Actietegningen var falden saa „flet“ ud, at han ikke kunde udbetale et Vexelbeløb til Hr. Rahr, stort c. 30,000 Rdlr., uagtet han havde kundgjort nogle Dage i Forveien, at alle Actierne vare „tegnede“ og „dækkede“. Derimod vidner Overretsprocurator Alberti for Dommeren i 3die Kriminelkommer, Hr. Assessor Wallick, i en Skrivelse af 20de August 1875, at han, som anført, i de første Dage af Januar 1874 vidste, at Actietegningen i Svovlsyrefabrikerne var falden „flet“ ud, hvorfor han (Alberti senior) indvilgede i at betale Hr. Rahr Beløbet som Arveforskud for hans Søn.

Altsaa ligger her det uomstødeligste Beviis for, at Alberti senior var vidende om, at hans Søns Udtalelser, at alle Actierne vare „tegnede“ og „dækkede“ vare falske, naar han som sagt erklærer for ovennævnte Dommer, at Actietegningen var falden „flet“ ud.

Jeg beder erindret, at Alberti senior indfriede for Sønnen de 2 Vexler til Rahr under 13de og 19de Januar 1874, og at han den 20de samme Maaned solgte mig for 600 Rdlr. i Svovlsyrefabriksactier, — samt at jeg først i Februar derefter overtog det store Actiebeløb af Sønnen.

Men uanseet alt dette oprettedes den 20de Januar 1874 en Kjøbecontract, hvori Carl Alberti siger i § 2: „Kjøbesummen er accorderet til 300,000 Rdlr. d. R. M.[1], er tre hundrede tusinde Rigsdaler dansk Rigsmont; er mig betalt, og min Underskrift herpaa tjener til Qvittering derfor.“ Dog det bliver ikke at forstaa ligefrem efter Ordene, hvad den Uindviede ikke kan see; Bestyrelsens Medlemmer, der alle have underskrevet Kontracten, have kun givet ham alle Actierne, som han har modtaget som dansk Rigsmont, — og han er selvfølgelig bunden ved sit Ord. Da Carl Alberti nu har modtaget alle Actierne, i Henhold til Kjøbecontractens Ordlyd, som dansk Rigsmont, og som Faderen i sin Viisdom har affattet den, saa skulde han ogsaa betale Selskabet de Actier, som han overtog, med dansk Rigsmønt. Men da

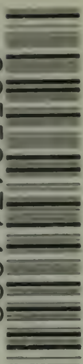
han overtog for c. 275,000 Rdlr. i Actier, saa var han ødelagt, da han kun eiede, iberegnet hans Arveforskud og i Henhold til hans Faders Erklæring i hans Procedure, kun „godt 60,000 Rdlr.", og da han kun kunde sælge Mindsteparten af Actierne. Han havde nemlig paataget sig at levere Fabrikerne fix og færdig; da han havde modtaget de 100,000 Rdlr. foruden de 25,000 Rdlr., hvilke to Beløb bleve optagne til Driftscapital, men bleve byggede op, — og ved saaledes at modtage hele Selskabets Kapitalformue: 425,000 Rd., har han paa det evidenteste godtgjort sin Forpligtelse til at bygge Fabrikerne færdig efter Accorden — og at levere Selskabet Driftsmateriel m. v., da nævnte 125,000 Rdlr. var et anerkjendt tilstrækkeligt Beløb dertil. Disse Forpligtelser saae han sig imidlertid ikke istand til nogensinde at opfylde paa tilfredsstillende Maade.

Hvem er nu Aarsag i al den Ulykke herved er afstedkommet? Er ikke den gode Mand og kjærlige Fader, der tog 6000 Kr. for at skrive Kjøbecontract og Skjøde, Skyld i, at hans egen Søn og Actieselskabet tilsatte alt hvad de eiede?! Dette som Spørgsmaal til den gunstige Læser, som jeg vil overlade ham Besvarelsen af.

Her udsprang Kilden til al Selskabets og dets Stifters Nød, idet han overtog Størstedelen af Actiecapitalen, hvilken han kun kunde dække en saare ringe Deel af. I Henhold til Selskabets Love var den administrerende Directeur „berettiget til at modtage og qvittere for den indkomne Actiecapital", men han var ingenlunde berettiget til at modtage Actier for et større Beløb, end han kunde betale. Dette maatte Procurator Alberti som Kjøbecontractens Koncipist vide, — dette maatte Bestyrelsen, som havde juridiske og mercantilkyndige Elementer i sig, have et klart Overblik over, at denne Gjerning ikke var iorden.

Havde det ikke været langt smukkere, at Procurator Alberti havde skrevet i Kjøbecontracten: Betalingen for de tegnede Actier, c. 50,000 Rdlr., erholder Selskabets Stifter, Carl Alberti, som Afdrag paa Kjøbesummen, og fremdeles modtager han de Beløb, der Tid efter anden indkomme for solgte Actier, — til hvilken Tid Actierne ere Selskabets Eiendom; thi der havde da til enhver Tid kunnet være et klart Blik over Forholdene til begge Sider, naar authentiske Lister blive førte derover. Alberti junior havde da

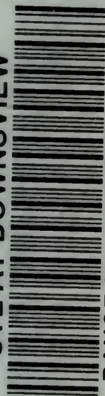
ikke løbet den Risiko at tabe hele sin Formue — og det havde da ligget klart, at Ingen var ført bag Lyset; thi var det da givet, at Enhver kunde overskue Forholdene, — og Ingen vilde have havt noget at klage over. Procurator Alberti havde da redresseret, hvad hans Søn havde feilet ved at erklære, at alle Actierne vare „tegnede" og „dækkede". Denne Forholdsregel havde maaske bragt Selskabet til hurtigere Fallit; men selv dette havde været pure Fordeel for Alle, — i ethvert Fald for de Fleste.

L. H. Emilius Olsen:

Henblik paa vort Forhold til de alkoholiske Fabrikker.

Kbh. 1876

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 16 10 20 01 014 1